

KLEIN WONEN MAGAZINE

*„80% hebben
we gevonden
op straat”*

Zeebonk Wiebe woont
op vasteland in een
Engelse dubbeldekker

*Sanne ontwerpt
tiny house*

INTERVIEW

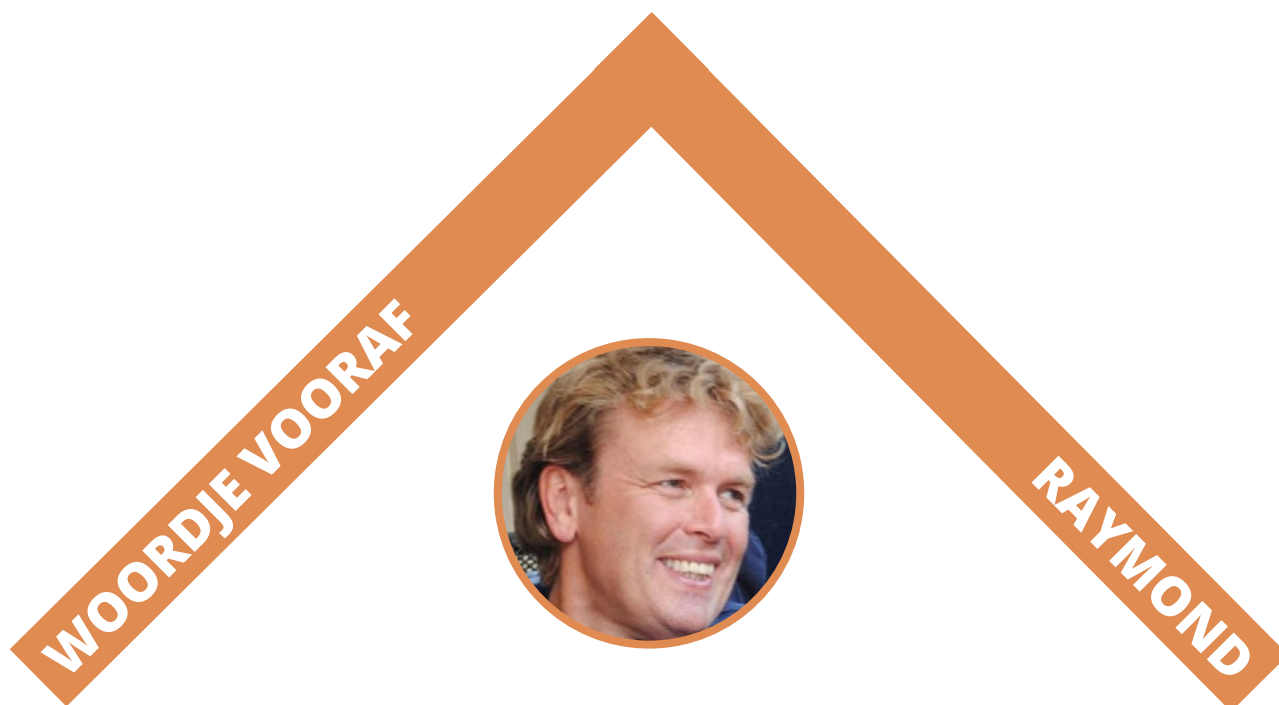
*Binnen kijken
bij Eva*

INTERIEUR

*Aron & Quinten
overal thuis*

VANLIFE

Natte vingerwerk

Klein, kleiner, kleinst prijkte er al eens boven een artikel van onze vaste gastschrijver Marcel van Mierlo. Hierin vroeg hij zich hardop af waar de grens van klein wonen ligt en telde aan de hand van enkele bijzondere huisjes af naar liefst 1 m². Liefhebbers van *tiny houses* kan het vaak niet klein genoeg zijn. Het lijkt soms een wedstrijd wie kan leven op zo min mogelijk vierkante meters. Ooit heeft iemand geroepen dat 50 m² de max is voor een *tiny house* en *die hards* houden zich daar graag aan vast.

Dat bleek ook wel weer uit de reacties op onze reportage over de *tiny houses XL* van de Limburgse familie Bouwens, die ook nog eens aardig wat luxe in hun huisjes bouwde. De *die hards* vonden het maar niks. Het zou niets meer met een *tiny house* te maken hebben en zeker niet met een kleinere ecologische footprint. Maar is dat wel waar? Dit gezin met 2 volwassenen en 2 puberdochters hebben uren gediscussieerd over hoe zij zouden willen wonen en kwamen door verschillende compromissen te sluiten tot het bouwen van hun *tiny houses*. Ten opzichte van hun grote doorzonwoning hebben zij veel spullen de deur uitgedaan, leven zij bewuster en genieten meer van het buitenleven. Eigenlijk hebben zij precies gedaan wat de meeste *die hard tiny housers* altijd prediken. Een zo klein mogelijk huisje bouwen naar je behoeften.

Komende vanuit een riante doorzonwoning hebben zij hun eigen ecologische footprint drastisch verkleind. Dus wat maakt het dan uit of je net onder of een stukje boven die 50 m² woont? Die vaak gehanteerde oppervlaktegrens voor wel of geen *tiny house* is niet meer dan natte vingerwerk en komt voort uit de tijd dat *tiny houses* gebouwd werden om altijd en overal achter je auto te kunnen hangen. Het grappige is dat de reportage van het gezin Bouwens ook veel positieve reacties kreeg. Mensen die misschien niet zo heel strikt de aan *tiny houses* klevende leefstijl willen leven werd de ogen geopend en dachten: *oh zo kan het dus ook*. Precies, zo kan het ook. Een boodschap die misschien ook nog twijfelende gemeenteambtenaren en politici over de streep kan trekken om meer aandacht te besteden aan het bieden van mogelijkheden voor klein wonen op een andere manier dan de traditionele bouw. Dat de familie Bouwens aantoont dat je ook prima klein en luxe kunt wonen op iets meer dan 50 m² is wat mij betreft dan ook een prima reclame voor *tiny houses*. Deze *eyeopener* kan zeker mee helpen het pad te effenen voor kleiner wonen op maat en daar zal uiteindelijk iedereen baat bij hebben. Ook de *die hards*.

FLEXHOME-ONE

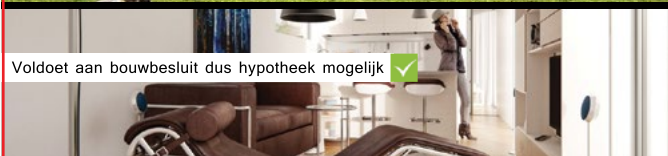
THE ART OF NEW LIVING

Marathonweg 1 - 6225 XV Maastricht - Tel. 043 31 119 43 / 06 18 135 368

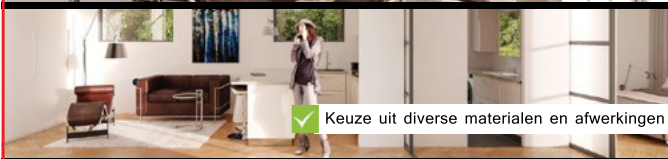
WWW.FLEXHOME-ONE.NL

✓ Nagenoeg energie-neutraal dmv zonnepanelen

✓ Voldoet aan bouwbesluit dus hypotheek mogelijk

✓ Keuze uit diverse materialen en afwerkingen

✓ Sleutelklaar zeer snel leverbaar

✓ Demowoning aanwezig

Tiny House

Limburg

www.tinyhouselimburg.nl

Wij bouwen naar
wens en op maat
tegen betaalbare prijzen

DE NR. 1
VAN
LIMBURG

Op wielen of op de grond, als permanente woning, aanleunwoning of voor
tijdelijk verblijf. Tevens verhuur van 2 Tiny Houses in het zonnige zuiden.

ALLE ADVERTENTIES ZIJN INTERACTIEF. KLIK OP DE ADVERTENTIE VOOR MEER INFO.

Een lading oplossingen voor zelfstandige energievoorziening.

Uw partner voor mobiele-,
off-grid- en energie-opslagsystemen.

Van productkeuze tot volledige systeem engineering.

Productadvies | Systeemadvies | Technische tekening | (Systeem)installatie | (Systeem)check & test | Certificering

Lemsteraak 6 | 2411 NC Bodegraven | 0172 - 650 737 | info@top.systems | www.top.systems

top systems
Battery Based Solutions

75

'Buiten is het
leven ruimer'

Hennie Tibben
over de impact
van klein wonen

36

29

*Tiny house-droom
aan diggelen?*

INHOUD

Opruimen

Opruimcoach **Anita Kalsbeek** gaat prikkels te lijf in een boek over opruimen. *In een klein huis zit rommel je sneller in de weg*, zegt zij in ons interview.

58

Bushuisje-

Zeebonk **Wiebe Radstake** en zijn vriendin **Suzan Dahmen** wonen dolgelukkig in een dubbeldekker. Nu nog een legale plek om te staan!

10

EN VERDER

KLIK op het paginacijfer om naar de pagina te gaan. KLIK op i rechtsonderaan elke pagina om terug te gaan naar Inhoud.

COLOFON en interactie	6
TINY THINGS	7
FOTO Eeuwenoud tiny house	8
BINNEN BIJ Eva	19
BLOG Marjolein	26
KORT nieuws	33
APPEN met Frieda	34
BLOG Noortje	42
KLEIN WONEN voor een klein vermogen	44
MARCEL VAN MIERLO Sky high & tiny	46
BLOG Wim Kromwijk	49
SOCIAL SMALL TALK	88

MINOR Sanne Lam ontwerpt *tiny house*

51

VLOG Oscar & Hilde CREATIEF Kat als deurbewaker

54

55

BOEKEN

BOEKEN Bulkend van klein wonen-inspiratie

56

62

VLOG Bram & Melanie

INTERVIEW Aron & Quinten overall thuis

JANTINA'S VANLIFE Minimalisme is *hot*

66

67

73

MOESMEISJE Moestuinplan voor nieuw seizoen

GEZOND KOKKERELLEN met Regina

PLANTEN OM OP TE VRETEN Paardenbloem

82

84

86

COLOFON

REDACTIE

redactie@kleinwonenmagazine.nl

Hoofdredacteur & Artdirector

Raymond Kool

Redactie-assistent

Margo de Kemp

Medewerkers

Marjolein Jonker, Noortje Veerman, Bram & Melanie Verheijen, Frieda Bakker, Marcel van Mierlo, Ibolya Moór, Wim Kromwijk, Hilde de Leeuw & Oscar van Keulen, Elke Rabé, Jantina Scheltema, Regina Frakking, Kim Nelissen, Marin Leus.

Fotografie

Ronald Lammers, Marjolein Jonker, Elke Rabé, Jebber, Woningbouwatelier, Noortje Veerman, Ludenhoff Groep, Simple Home, fri:dom, Loft Cube, Aristide Antonas, Anita Kalsbeek, Wohnwagen GmbH, Tiny Life Construction, Joshua Engberg, Trevor Gay, Quinten Machielse, Aron Versteeg, Amelandfoto.nl, Petra Koppers, Kim Nelissen, Regina Frakking, Crock-Pot, Steve Buissinne, Marin Leus.

TIP DE REDACTIE

tip@kleinwonenmagazine.nl

SALES

adverteren@kleinwonenmagazine.nl

Sales & Marketing

Ronald Lammers

Sales assistent

Carla Hornsveld

DISTRIBUTIE

www.kleinwonenmagazine.nl

ALGEMENE VRAGEN

info@kleinwonenmagazine.nl

WEBSITE

www.kleinwonenmagazine.nl

Klein Wonen Magazine is een uitgave van Tiny Publisher V.O.F.. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de uitgeverij worden overgenomen.

INTERACTIE

Klein Wonen Magazine is als puur digitaal magazine super interactief. Met 1 klik krijg je toegang tot meer informatie, foto's en video's. Klik daarvoor op een van de volgende symbolen in de artikelen.

Speel video

Naar website

360° foto

FB / Album

Download

Klein Wonen

Tekstlink

Naar inhoud

ADVERTENTIES > Alle advertenties zijn interactief. Klik op de advertentie, het webadres of de symbolen.

TINY THINGS

Al deze *tiny things* zijn te koop in onze webshop. **KLIK** op de foto om naar de shop te gaan.

Badkamerbutler aan de deur

Heb je een standaarddeur van max 4 cm dik in je badkamertje? Dan is deze organizer van Tatkraft een superhandige butler. Hij houdt je handdoeken en shampoo en schoonmaakartikelen voor je vast en verzamelt in een afneembare en gemakkelijk te reinigen waszak al je vuile goed. Je monteert deze badkamerbutler in no-time en je boormachine kun je gewoon in de schuur laten. Ideaal!

Slapen op de hocker

Tiny wonen en je logés gedag zeggen? Onzin! Wie in zijn huisje 70,5 x 72 cm inruimt voor deze lekker zachte hocker van Beter Bed zorgt in een handomdraai voor een zalig bedje voor zijn of haar gast. Verwijder simpelweg de hoes, klap het onderstel met matras uit en je hebt een eenpersoonsbed van 70 x 198 cm. Slaapzakje of lakens en dekens erop, kussentje erbij en de oogjes kunnen ook in een *tiny house* toe. Welterusten!

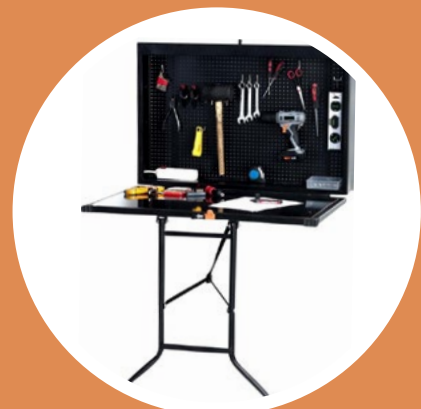

Nachtzakje

Een nachtkastje is best handig, maar als je klein woont niet altijd even praktisch. De oplossing: het nachtzakje! Deze vilten organizer biedt ruim plaats aan je boek, leesbril, afstandsbediening, zakdoekjes, telefoon of wat je nog meer aan klein spul bij de hand wilt hebben tijdens de uurtjes onder de wol. Je hangt hem gewoon aan de rand van je bed en klaar is Klaas (Vaak)!

Superslanke werkbank

Gereedschap is ook in een kleine woning onmisbaar, maar waar laat je het? Clp bedacht een gereedschapskist en werkbank in één, die ingeklapt aan de muur superslank is. De gereedschappen kunnen strak gesorteerd worden opgeborgen aan het muurgedeelte, terwijl de 1,5 cm dikke uitklapbare MDF-plaat een perfecte werkbank vormt. Deze wordt ondersteunt door een eveneens uitklapbare stalen frame. Ook te gebruiken voor hobbydoeleinden of als extra werk- en opbergruimte in de keuken.

Eeuwenoud tiny house

De woningnood in het noorden van Spanje is verre van nijpend, maar mocht er een situatie als in Nederland ontstaan, dan is een oplossing voor kleine betaalbare woningen snel gevonden: de *horreo*! Deze oude oogstschuurtjes stammen al uit de 13^e eeuw en zijn op paddenstoelpilaartjes gebouwd, zodat knaagdieren geen kans hadden zich te goed te doen aan het opgeslagen voedsel. De schuurtjes zijn in het gehele noorden van het Iberisch schiereiland beschermd erfgoed en het wemelt er dan ook van. Zijn de *horreo*'s in Galicië veelal uit de kluit gewassen hondenhokken, in Asturië zijn het prachtig ogende *tiny houses* op paaltjes. Dat je er in kunt wonen bewijzen enkele ondernemende Asturiërs, die hun beschermde oogstschuurtje hebben omgebouwd tot klein huisje. Ideaal als bed & breakfast voor pelgrims op de Camino de Santiago, maar ook een perfect *tiny house* of mantelzorgwoning!

Wil je een bewoonbaar *tiny horreo house* zien? De populaire *simple living*-vlogger Kirsten Dirksen heeft op haar kanaal een fraaie vlog over een ruim 200 jaar oud exemplaar in Asturië gemaakt.

KLIK HIER

TinyFindy is hét platform voor vraag en aanbod van tiny houses, woonlocaties en producten.

www.tinyfindy.nl

inropa GREENBUILD TINY HOUSES

www.inropa-greenbuild.nl

Wonen waar je wilt!

Inropa b.v. - Greenbuild Tiny Houses
 Bedrijvenpark Twente 322a-e
 NL-7602 KL Almelo Nederland
 T: +31 (0)53 433 17 69
 E: info@inropa-greenbuild.nl
 Bezoek alleen op afspraak.

ALLE ADVERTENTIES ZIJN INTERACTIEF. KLIK OP DE ADVERTENTIE VOOR MEER INFO.

TE KOOP TINY HOUSE

bouwjaar 2019 - richtprijs € 50.000

op trailer - onderhoudsvrij - vloerverwarming

MEER INFO: [KLIK HIER](#)

of bied op Marktplaats (zoek op Mythels2)

TINY KOZIJN
 THINKS BIG IN TINY HOUSES

www.tiny-kozijn.nl

Langeweg 6, 4756 AK Kruisland
 T: +31(0)167 53 24 18

framefactory Bouwen met staalframe

- ✓ Licht en aardbevingsbestendig
- ✓ Sneller bouwen
- ✓ Slimmer bouwen
- ✓ Energiezuinig bouwen

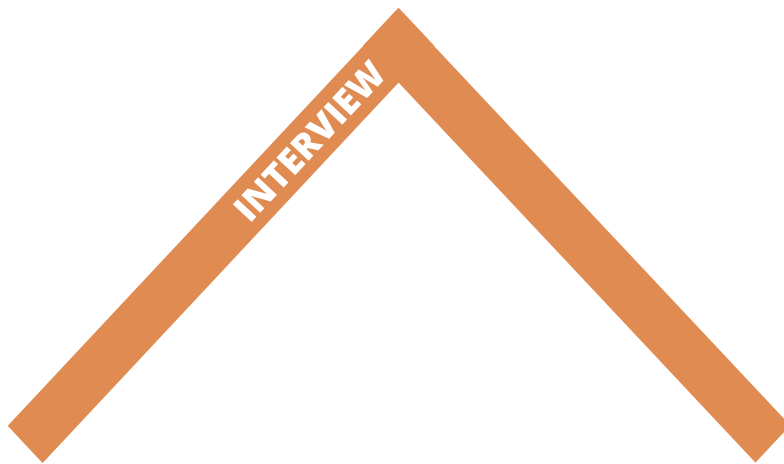
Er zijn voldoende redenen om aan te nemen dat de huidige manier van traditioneel bouwen de komende jaren zal veranderen. De trend naar meer industrieel ontwerpen en bouwen is reeds vele jaren geleden ingezet.

Steeds meer bouwers, zowel professionele als particuliere, vinden de weg naar staalframebouw, een product met potentie.

Door samenwerking tussen Europese partners ontwikkelt het systeem zich steeds verder tot de ultieme manier van modern bouwen.

www.frame-factory.nl

„Zo'n 80 PROCENT van wat je bij ons ziet is gevonden op STRAAT”

Dat zij als vrije kunstenaars als alternatief worden bestempeld is prima, maar dat een grote ecologische voetafdruk de norm is vinden ze eigenlijk maar vreemd. Wiebe Radstake en Suzan Dahmen willen graag zo snel mogelijk een woon-werkgemeenschap stichten in een groen stukje van hun geliefde Zeeuwse land. Hun droomhuis heeft het tweetal al gevonden in een oude Engelse dubbeldekkerbus. Nu nog een legale droomlocatie! Een interview over verlangens, zelfvoorziening, samen wonen, ecologisch leven en zeilen.

> Wiebe in het kleurrijke interieur van zijn dubbeldekkerbus.

Wiebe Radstake houdt van vrijheid. In hart en nieren is hij eigenlijk een zeebonk, maar wel een met een ecologisch hart. Ieder jaar verblijft hij maandenlang op de woelige wateren tussen Nederland en Zuid-Amerika op het schip Tres Hombres. Hiermee haalt hij voor de organisatie Fairtransport op ecologisch verantwoorde manier chocolade, rum, koffie en thee naar Europa. „Deze biologisch geproduceerde producten worden zonder motor, want die hebben we niet, naar Europa gebracht. Fairtransport wil aantonen dat je ook vracht kan vervoeren zonder vervuiling. Je kunt bijvoorbeeld wel biologische kiwi's uit Nieuw Zeeland gaan halen, maar als die dan met een vrachtschip naar Nederland komen dan vervuult je nog ontzettend veel. Dit is de *missing link* tussen de producent en de consument. We willen weten waar ons voedsel vandaan komt”, vertelt de moderne VOC-er, die deze winter zijn rol als stuurman heeft ingeruild voor die van kapitein.

Vrijheid is ook voor Suzan Dahmen de sleutel naar een gelukkig leven, maar zij houdt haar voeten liever op de grond. Of liever in de aarde! Aan een echt beroep *doet* zij naar eigen zeggen niet, maar werkt wel in een dynamische boomgaard en bakkerij. Het liefst kijkt ze naar de kippen en naar hoe alles in de tuin groeit en verandert. Zelfvoorzienend leven is haar grote streven. „Ik vind het fijn om bezig

te zijn met wonen en wat hiervoor nodig is. Zelf elektra aanleggen, een douche aansluiten, dingen schuren en schilderen, hout voor de kachel hakken, klusjes doen aan en rond de dubbeldekker, groente laten groeien, noem maar op”, aldus de 33-jarige Alkmaarse, die ook graag een pizza bakt in haar zelfgemaakte houtoven en haar eigen kleding naait.

Hun dubbeldekkerwoning in een verlaten Zeeuwse boomgaard is voor Wiebe en Suzan de grote verbindende factor in hun leven. „We houden er allebei van om samen thuis te zijn in onze dubbeldekker. Regelmatig woon ik hier meerdere maanden in mijn eentje als Wiebe op zee zit, maar ik vind het fantastisch om zo te wonen. Het was niet mijn droom in een dubbeldekker te wonen, maar wel om in een bijzonder huis

te wonen in de natuur. Waar wij nu wonen is een waar stukje perenoerwoud waar spontaan allerlei andere eetbare soorten tussen zijn gaan groeien, zoals frambozen en bessen, maar ook allerlei bomen als de eik, vlier, es en rozenstruiken. Ik vind dit fantastisch. Nu laat ik druiven, bonen en pompoenen de bomen in klimmen en struinen onze twee kippen, de haan en het kuiken door dit oerwoud”, vertelt Suzan. Ondanks zijn hang naar de zee heeft ook Wiebe in de dubbeldekker zijn echte thuis gevonden. „Toen we nog niet samen woonden hadden we het er over om op een boot te gaan wonen maar

„Het was mijn droom om in een bijzonder huis te wonen in de natuur”

> Het fraaie uitzicht vanaf het bovendeck.

Suzan is te veel gehecht aan haar tuin en wil 'voeten in de aarde' hebben. En het is goed zo, nu woon ik ongeveer de helft van mijn tijd op zee, tijdens mijn zeiltochten, en de helft op het land. Het is fijn om van een schip te komen en dan niet weer thuis te komen op het volgende schip waar aan geklust moet worden."

Het stel woont al jaren in verschillende woningen in Wiebe's geboorteplaats Rotterdam, Berlijn en Zierikzee, waaronder verschillende kraakpanden, als plots de dubbeldekker in hun leven opduikt. Het is een gesprek tijdens een van Wiebe's zeiltochten, die dit balletje aan het rollen brengt. „Tijdens een van de nachtwachten midden op de oceaan hadden we het over jeugdromen. Ik vertelde dat ik als kind altijd in een Londense dubbeldekker wilde wonen. Een van de mede-wachtlopers vertelde dat hij dat wel voor elkaar kon krijgen. Hij heet *Fluffee* werkt als circus- en festivalorganisator. Het rijden van dubbeldekkers is voor hem even normaal als voor ons het varen van zeilschepen over de oceaan. Toen we terug waren zochten we *Fluffee* op in Engeland en gingen op bussenjacht. Diezelfde avond nog zaten we ineens met onze dubbeldekker op de ferry naar Nederland. We hebben hem omgebouwd bij een boer op het erf in de omgeving, daarna woonden we bij iemand op het erf en nu zijn we via via in deze verlaten boomgaard terecht gekomen", legt de 29-jarige Wiebe uit.

Uiteraard moest er wel het een en ander gebeuren aan het Engelse stukje nostalgie. „De *do-it-yourself*-gedachte, die we van de

„We kunnen makkelijk nog 2 tiny houses van stroom voorzien"

kraakbeweging kennen, heeft ons wel geholpen met onze verbouwing en de manier van denken over hoe we willen wonen. Het begon met het probleem dat we niet recht op konden staan in de dubbeldekker dus hebben we een stuk van de eerste verdieping eruit gezaagd om daar weer een soort zwevende

bedstee in te bouwen. Daarna ging het eigenlijk vanzelf. Zo'n 80 procent van wat je bij ons ziet is gevonden op straat", glimlacht Suzan met enige trots. „Mensen gooien veel dingen weg die je nog makkelijk kan gebruiken als je het iets aanpast. Zo vonden we het keukenblok op een avond, bij Wiebe's ouders om de hoek, op een stoep. Mijn vader neemt al jaren planken mee die hij overal op straat ziet liggen, dus die hebben nu een mooie bestemming gevonden. Onze meubels hebben we ook veel bij de vuilstort gevonden."

De zelfvoorzienende wens van Suzan is met de dubbeldekker ook bijna volledig in vervulling gegaan. „We hebben 10 zonnepanelen op het dak en hebben een grote accu in de ruimte onder de bestuurdersstoel van de bus weten te installeren. We hebben nu zoveel stroom dat we makkelijk nog 2 *tiny houses* van stroom zouden kunnen voorzien. Dit zijn we ook van plan in de toekomst, wanneer we hopelijk met meerdere huisjes bij elkaar gaan wonen. Water krijgen we van de boerderij waar we vlakbij staan, maar het vuile grijze water gaat via een oude vijver met grind en planten terug naar onze permacultuurtuin. De wc is buiten en is een composttoilet. De compost die we in ons eerste jaar dat we in de bus woonden produceerden hebben we

> Wiebe en Suzan bij hun dubbeldekker in de begintijd.

> Het knusse slaapvertrek van Wiebe en Suzan.

Loop
mee door het
huisje van
Wiebe en Suzan.

KLIK OP DE
PLAY BUTTON

> Het interieur van het benedendek.

dit jaar in de moestuin uitgespreid.”

Een grote bus is volgens Wiebe ideaal om een vrij leven en een thuis te combineren. „Het is op deze manier niet moeilijk je eigen huis te bouwen, of eigenlijk te verbouwen, en je kan zelf bedenken hoe je dit wilt doen. De kosten voor de bus zelf waren zeer laag en we hebben niet veel maandelijkse woonkosten, alleen wat voor de huur van ons plekje. Daar staat tegenover dat er altijd wat te klussen is, want we brengen steeds verbeteringen aan. Een groot voordeel is dat we in het groen wonen. We leven dicht bij de natuur, zover dat in Nederland mogelijk is. Een voordeel van de bus is natuurlijk dat je hem makkelijk kan verplaatsen als dat nodig is, de motor is onverwoestbaar, maar liever is dat niet nodig.” En zijn er ook nog nadelen? Wiebe moet even nadenken, maar noemt dan de vele ramen in de dubbeldekker. „Die zijn van enkel glas, zodat het onmogelijk goed te isoleren is. Met onze houtkachel is de relatief kleine ruimte niet moeilijk te verwarmen, maar als we 's winters uit bed komen, of thuis komen na een dag werken, staat de kachel nog niet aan.... brrrrrr.”

Wiebe en Suzan hebben hun droomhuisje sfeervol en knus ingericht, maar in tegenstelling tot de meeste andere bewoners van kleine woningen is ontspullen niet hun hoogste prioriteit. Rond Wiebe's piano is iedere centimeter benut voor zijn indrukwekkende

verzameling vinylplaten, cd's en boeken, maar ook de rest van het huis is rijk gedecoreerd met allerlei spulletjes. Ze voelen zich er prima bij. „Wiebe is wel echt de verzamelaar van ons twee. Hij neemt van zijn zeereizen over de hele wereld dingen mee, maar dan wel dingen die door lokale mensen worden gemaakt en niet worden geïmporteerd uit China of wat dan ook. Verder hebben we veel muziek en literatuur. Het is heerlijk om bij het vuur in de winter een boek te lezen terwijl een jazzelpee op staat. Daar komt geen scherm bij kijken en dat willen we ook niet.”

„Op deze manier is het niet moeilijk je eigen huis te bouwen”

Toch is nog niet alles perfect voor het kunstzinnige stel. Hun woonlocatie is heerlijk zo tussen de fruitbomen, maar ze wonen er niet legaal. Dat zit beiden niet lekker. „Het is jammer dat dit zo moet. We zouden het liefst samen wonen met meer mensen die anders willen leven”, vertellen Wiebe en Suzan, die samen met een aantal vrienden de groep *De Kentering* zijn gestart. „Zij wonen ook in *tiny houses*, woonwagens of wat dan ook. We willen onze krachten bundelen en op een mooie plek een woon- en werkgemeenschap beginnen, waarbij een voedselbos en permacultuurtuinen samengaan in alternatieve manieren van wonen. Dus ook kunstateliers, studio's en een gemeenschappelijke ruimte. De gemeente is positief over onze ecologische broedplek, maar nu is het nog zaak een plek te vinden die wij en de gemeente geschikt vinden. Dat is een heel lang proces. We zijn nu 16

> Wiebe speelt graag gitaar op zijn dakterrasje.

> Het zijje op het bovendeck.--

maanden bezig en kunnen nog steeds niet bouwen, maar we hopen komende zomer echt aan de slag te kunnen."

Wiebe en Suzan en hun medestrijders zijn dan ook al bekende gezichten in de regionale media, die hen traditioneel als alternatievelingen omschrijven. Een typering waar zij totaal geen moeite mee hebben, maar wel vraagtekens bij zetten. „*Alternatievelingen* is eigenlijk een geuzennaam, je zou het als iets negatiefs kunnen zien maar we zijn er wel trots op. Toch vinden we het raar dat dit niet als normaal wordt gezien. Het heeft iets treurigs dat wij alternatief zijn terwijl het als normaal wordt gezien om een grote ecologische voetafdruk te hebben. Het komt ook doordat we bijna allemaal kunstenaars zijn die niet zo in het *grijze wereldje* van doorzonwoningen passen", aldus Wiebe, die naast zeilen ook graag muziek maakt met zijn band Morjak. „We willen ons leven, en daarmee de manier van wonen, op onze eigen manier doen. Meer kleur geven aan alles. Een van de regels die we vaak citeren is: *we zijn tenslotte kunstenaars, 's nachts dromen we als ieder ander, het verwezenlijken van deze dromen is echter ons dagelijks werk*. Wij vinden het fijn om buiten te wonen, om wat we nodig hebben voor ons wonen zelf te maken, te organiseren en mooi te maken. Zo ben je je er van bewust wat je hebt, en denkt nodig te hebben, en dat het niet vanzelfsprekend is om dit te hebben. Wat wij willen is simpel. Op onze eigen manier leven, tussen het groen, waar we tijd en ruimte hebben voor de kunst die leven heet."

> Wiebe onder de veranda op een bank van oude fruitkisten.

MEER
FOTO'S
KLIK HIER

Onverwachts tiny in Katwijk

Steven en Leanne trokken begin 2019 in hun zelf ontworpen Tiny House. Samen met een kleine groep Tiny Houses staan zij op een stukje gemeentegrond genaamd Duinvallei in Katwijk. Een onverwachte verhuizing omdat Steven en Leanne hiervoor nog nooit van Tiny Houses hadden gehoord.

De Duinvallei: een groen Tiny House dorp

Nadat de uitbreiding van de provinciale weg werd uitgesteld vroeg de gemeente Katwijk haar bewoners om ideeën voor het braakliggende stuk grond. Het resultaat? Goedkeuring voor een Tiny House-dorp met ruimte voor groene projecten. De initiatiefnemers gingen via Facebook op zoek naar nieuwe burens.

Nadat Steven en Leanne het bericht hadden gelezen kwam het enthousiasme snel opborrelen. Ze waren niet tevreden in hun huidige huis en vonden een kleinere woonoppervlakte geen probleem. “Knus en groen wonen, daar hou ik wel van”, gaf Leanne aan. Ook Steven zag het zitten: “Het leek ons gaaf om off-grid te wonen en we wilden al een tijd verduurzamen”. Een motivatiebrief van drie kantjes en een zelfgemaakt ontwerp werden opgestuurd. Niet

veel later werden Steven en Leanne samen met hun katten de nieuwe burens in Duinvallei.

Your Tiny House: van ontwerp naar realisatie

Met weinig bouwervaring gingen Steven en Leanne op zoek naar een Tiny House-bouwer die hun ontwerp kon verwezenlijken. Zo kwamen ze uit bij Your Tiny House van Ties Bosman in Leiden. De nabijheid van de bouwplaats was een pluspunt en het gevoel bij Ties was gelijk goed. “Hij was heel makkelijk. Hij zei: stuur

je ontwerp op en dan gaan we ernaar kijken”, lachte Leanne. In no-time had hij het ontwerp met wat aanpassingen gedetailleerd nageemaakt in SketchUp. “Als wij iets in SketchUp tekenen denken we: dat ziet er leuk uit! Terwijl Ties dan denkt: is het wel praktisch? Kan het met de constructie?”, gaf Steven aan. Met vele jaren ervaring in het timmervak en inmiddels ook met de bouw van Tiny Houses wist Ties precies wat er allemaal mogelijk was.

Uiteindelijk duurde het nog een jaar voordat de bouw begon. Het vinden van een ruime en sterke trailer was nog een hele uitdaging. Tijdens het bouwproces was het koppel nauw betrokken en ging elke week langs. Na drie maanden hard werken was het huisje klaar en het eindresultaat mag er wezen. Steven en Leanne zijn er erg blij mee: “Met een enorme dosis passie en deskundigheid heeft Ties een Tiny House van hoge kwaliteit afgeleverd.”

Tiny wonen: minder rommel, meer samen
Steven en Leanne genieten elke dag van hun Tiny

Advertorial

House. Het is overzichtelijk en schoonmaken is snel gebeurd. “Met minder spullen ben ik opgeruimder in mijn hoofd”, gaf Leanne aan. Een ander pluspunt is de gezellige community waar ze nu bijhoren. Er is altijd iemand voor een praatje, maar er is zeker ook genoeg privéruimte. Voor de familie was het even wennen, maar zij vinden het nu helemaal leuk. Hoe de toekomst eruit ziet weten ze nog niet, maar Steven en Leanne zijn happy in het nu.

MEER INFO? KLIK OP DE BANNER

BOSM YOUR TINY HOUSE **N**

Van ontwerp tot realisatie

INFO@YOURTINYHOUSE.NL | WWW.YOURTINYHOUSE.NL

Eva

BINNEN BIJ

„Weinig, maar grote accessoires zijn belangrijk in een kleine ruimte. Hierdoor houd je het ruimtelijk én heb je tegelijkertijd *eye catchers*.”

Eva

Leeftijd:

30

Baan:

Bedrijfsvoerend manager
Bank met zicht op weilanden

Fijnste plekje :

Dat het echt mijn plekje is

Meest trots op:

Glas-in-looddeuren

Mooiste woonaccessoire:

Weinig, maar grote
woonaccessoires

Meest inventieve oplossing:

„Het belangrijkste is dat je je woning inricht waar jij je lekker bij voelt, zodat het een plek wordt waar je graag bent.”

„Ik houd van warme tinten en elementen, zoals goud, hout en velvetstoffen. Ook ben ik gek op kaarsen en windlichten. Ik zou mijn interieur omschrijven als *warm chique*.”

„Leven op een woonboot geeft zoveel rust en vrijheid. Het lijkt net alsof je elke dag op vakantie bent.”

De woning

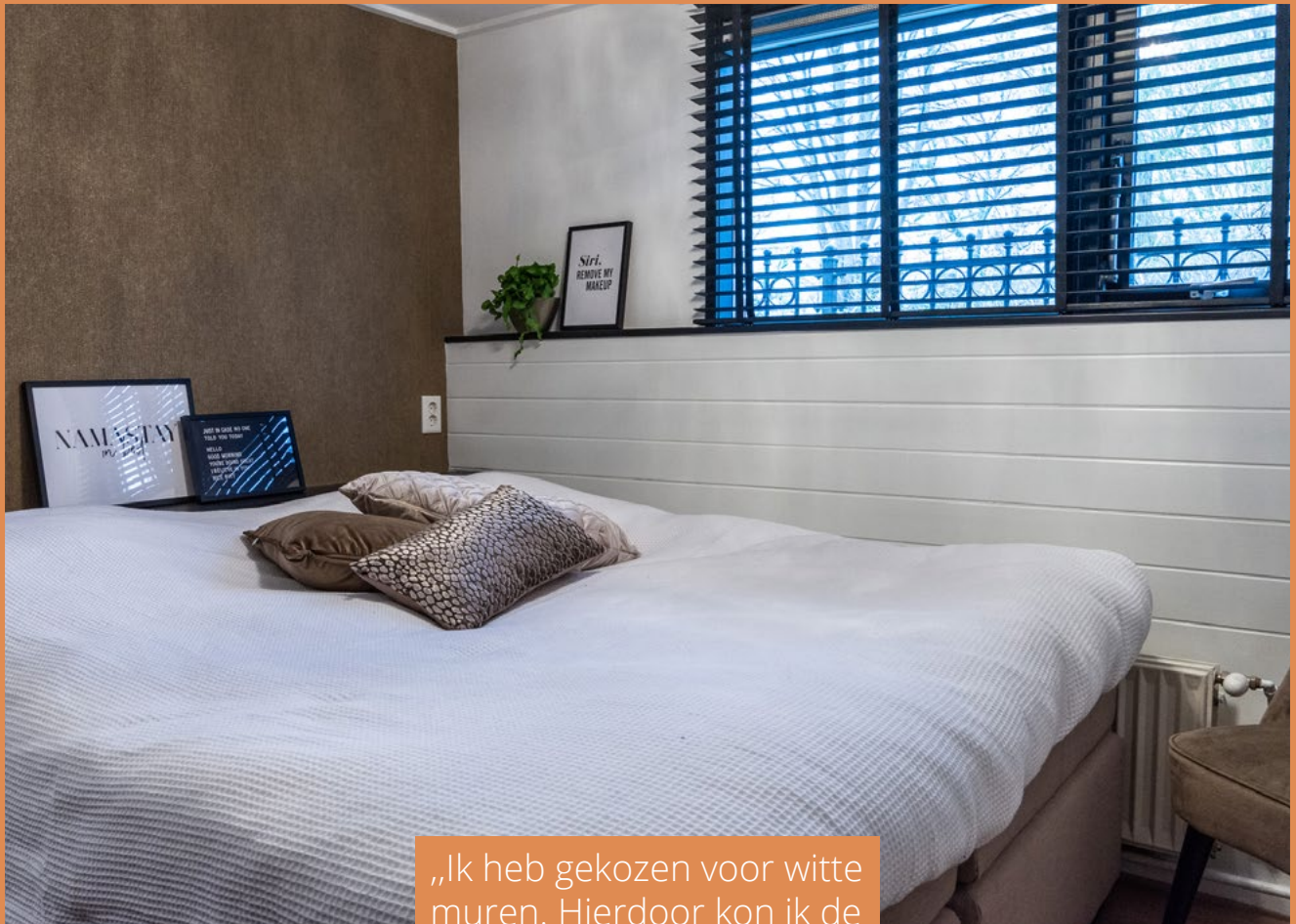
Gebied:	Noord-Holland
Type woning:	Woonark
Woonoppervlak:	64 m ²
Aantal ruimtes:	5 (incl. badkamer en waskamertje)
Verwarming:	CV (gas)
Elektriciteit:	Nuts

„De boomstamtafel geeft zoveel sfeer en maakt de keuken een fijne plek.”

„De matzwarte glas-in-looddeuren staan zo mooi bij de inrichting. En als de keuken een rommeltje is trek ik de deuren dicht en zie je er niks van!”

„Ik heb gekozen voor witte muren. Hierdoor kon ik de kozijnen zwart schilderen zonder dat het te donker wordt of kleiner oogt.“

„Binnenkort krijg ik een fauteuil bij het raam. Dan kan ik nog beter genieten van deze geweldige plek met uitzicht over weilanden waar paarden en schapen lopen.”

MEER
FOTO'S
KLIK HIER

BLOG MARJOLEIN

Tiny house-pionier en -ambassadeur Marjolein Jonker woont sinds mei 2016 in haar zelfvoorzienende *tiny house* in Alkmaar. Ze is oprichter en projectleider van stichting Tiny House Nederland, geeft lezingen, training en advies vanuit haar bedrijf Marjolein in het klein, is eigenaar van het platform TinyFindy en voorzitter van Wooncoöperatie Tiny House Alkmaar.

DE TINY HOUSE PERSOONLIJKHEID

Laatst vroeg ik aan een paar vriendinnen wat zij zouden willen weten over *tiny house living*. Deze vriendinnen hebben bij mijn weten niet de intentie om klein te gaan wonen en houden zich er verder ook helemaal niet mee bezig. Ik was juist daarom benieuwd welke vragen er door hun hoofd spelen als ze denken aan het wonen in een *tiny house*. Want jij en ik, lieve lezer, wij hebben waarschijnlijk heel wat meer kennis in huis over het onderwerp. Ik woon al ruim 3,5 jaar in mijn kleine huisje van minder dan 20 m² en jij leest Klein Wonen Magazine omdat je in ieder geval geïnteresseerd bent in klein wonen. Maar wat denkt *de leek* nu over *tiny houses*? Dat vind ik interessant om te weten te komen. Welke prangende vragen over onze geliefde woonvorm bestaan bij deze 3 vriendinnen?

Opbergruimte! Papierwerk! Als je griep hebt, komen de muren dan niet op je af? Hoe zit het met visite en logees? En met etentjes? Hoe gaat het als je kleinkinderen op bezoek krijgt en het is geen buitenspeelweer? Zo werden er nog heel wat soortgelijke vragen op me afgevuurd. Ze komen (niet verwonderlijk) allemaal neer op omgaan met een beperkte ruimte. Gek genoeg is dat voor mij

geen enkel probleem. Ik vind niet dat ik heel weinig ruimte heb. Zo ervaar ik het in ieder geval niet. Wat me aan het denken zette: zou er zoiets zijn als een *tiny house*-persoonlijkheid? Mensen die kleine ruimtes niet als klein ervaren? Hmm... interessant!

Ik heb in al die 3,5 jaar nog nooit het gevoel gehad dat ik te weinig ruimte in huis had of dat de muren tegen me opvlogen. Ook niet in de winter als ik hele dagen binnen ben. Natuurlijk heb ik de behoefte om de deur uit te gaan na 2 dagen thuis werken, maar

dat had ik in mijn oude grote huis ook. Ook als ik ziek ben ervaar ik mijn huis niet als te klein. Ik heb gewoon een tweepersoonsbed, dus waarom zou ik me beter voelen in een grote slaapkamer? Met buikgriep op een composttoilet is minder prettig heb ik me laten vertellen, maar dat is me gelukkig zelf nog nooit overkomen. Ook vrienden en kennissen die in *tiny houses* wonen hoor ik nooit spreken over een gebrek aan ruimte. Ook al wonen ze vaak met zijn tweeën in hun *tiny house*, terwijl ik alleen woon met mijn kat Hella. We zijn allen blijkbaar van het type mensen dat prima kan leven in een kleine ruimte. Mensen die kleine huizen zelfs knusser vinden dan een groot huis. Maar, de andere kant ken ik ook. Ik heb vaak genoeg van mensen gehoord dat ze *tiny houses* leuk vinden maar er niet aan moeten denken om zelf zo klein te wonen.

Ik denk dat het nodig is dat je een bepaalde instelling hebt. Je moet in ieder geval compromissen kunnen sluiten. Dit is de ruimte die je hebt en daar moet je het mee doen. Dat moet je accepteren en er het beste van maken. Je kunt er ook echt heel veel van maken met een slim ontwerp. En je moet de waarde inzien van wat je er voor terug krijgt, voor het inleveren van de ruimte. Kleiner wonen in een *tiny house* heeft ook heel veel voordelen zoals lagere woonlasten, een kleinere ecologische footprint, je eigen huis en woonomgeving kunnen vormgeven et cetera. Als die waarden voor jou zwaarder wegen dan het bezitten van veel spullen en een groot huis, dan is wonen in een klein huis geen grote opoffering.

En voor al die potentiële problemen die in de vragen van mijn vriendinnen verborgen zitten, zoals: *wat doe je met je kleinkinderen als ze op visite komen en het is prutweer?*, is echt een oplossing te bedenken. Je zet ze gewoon aan tafel met een kleurboek en kleurpotloden, doet een spelletje met ze, gaat naar de bios of trekt gewoon warme regendichte kleding aan en gaat toch lekker met ze wandelen. Ja! Dat kan gewoon, ook in een *tiny house*. Vroeger woonde men met grote gezinnen in kleine huisjes, ook nu kunnen we gerust eens een middagje met elkaar doorbrengen in een kleine ruimte. We zijn het alleen niet meer gewend. En ja, je moet ontspullen als je in een *tiny house* gaat wonen. Maar dat betekent niet dat je nog maar 3 broeken en 1 trui over hebt, je kunt echt nog voldoende spullen kwijt als je een beetje slim ontwerpt. Alles wat je nodig hebt is een beetje creativiteit. En misschien toch ook die *tiny house*-persoonlijkheid. :-)

NIEUW!
boek

KLEINER WONEN EN LEVEN: GEEN HYPE MAAR TREND

20 voorbeelden
met uitgebreide
beschrijvingen
en foto's

U kunt dit boek
bestellen op
[www.bouwtotaal.nl/
slim-ruimtegebruik-2](http://www.bouwtotaal.nl/slim-ruimtegebruik-2)

- WERELDWIJD UNIEKE PROJECTEN
- VAN TINY HOUSES TOT DRAAIENDE TUINKANTOORTJES
- VAN STROBLOKHUISJES TOT VERSCHOLEN BOOMHUTTEN
- MOOIE VERHALEN OVER BOUWWIJZE EN GEBRUIK
- PRACHTIG BEELDMATERIAAL EN LINKS NAAR VERHELDERENDE VIDEO'S

**SLIM
RUIMTE-
GEBRUIK2**

Ook verkrijgbaar als e-book

Wil je alles over Tiny Houses weten?

De meest uitgebreide online cursus
voor maar € 145,00

Van dé Tiny House-specialist in Nederland

- 10 online lessen
- aangevuld met live events
- o.a. financiering, ontwerp en woonlocaties

Maak je dromen waar, ga naar:

Marjolein
in het klein

ALLE ADVERTENTIES ZIJN INTERACTIEF. KLIK OP DE ADVERTENTIE VOOR MEER INFO.

BOSMAN

YOUR TINY HOUSE

YOUR TINY HOUSE

VOOR JOU GEBOUWD!

Van ontwerp tot realisatie

WWW.YOURTINYHOUSE.NL

INFO@YOURTINYHOUSE.NL

Noodgedwongen verkoop tiny house dreigt voor Elke Rabé

DROOM aan DIGGELEN?

ACHTERGROND

Velen dromen van een *tiny house* midden in de natuur. Elke Rabé leeft deze droom. Haar gloednieuwe huisje op wielen is omringd met groen, de poldervergezichten zijn adembenemend en de boer van wie zij het land pacht is een gouden vent. Puur geluk, maar mogelijk gaat haar droom nu aan diggelen door een verzoek tot handhaving door een buurtgenoot. Met een dwangsom boven haar hoofd kan Elke niets anders dan haar droomhuisje te koop zetten en hopen dat een koper zich meldt. Of misschien toch nog iemand met een nieuwe stek? In een monoloog schildert zij haar hobbelige weg naar haar droom waaruit ze is wakker geschud.

De oplettende lezer heeft gemerkt dat ik een vaste bijdrage lever aan dit magazine. Meestal schrijf ik over mijn mooie omgeving, dingen waar ik van geniet in het huis, mijn ervaringen en moderne mogelijkheden bij de bouw van *tiny houses* of ik laat iemand aan het woord die een onderzoek heeft gedaan naar een aspect omtrent *tiny houses*. Deze keer iets heel anders. Niet om te klagen, maar om ook de andere kant te laten horen: het is niet altijd makkelijk om pionier te zijn.

Mijn eerste enthousiasme voor *tiny houses* ontstaat al zeker 10 jaar voordat ik ga nadenken over mijn eigen *tiny house*. Het lijkt me al jaren leuk om er eentje te ontwerpen of te bouwen. In eerste instantie voor anderen om te gebruiken als recreatiewoning of voor op een speciale camping met vernieuwende ideeën. Het staat nog erg in de kinderschoenen, de wetgeving is er nog niet klaar voor om dit als een echte woning te zien. Maar in die 10 jaar verandert daaraan maar weinig en inmiddels zie ik het als een perfecte oplossing voor hoe ik graag zou willen wonen.

Meteen wanneer ik serieuze ideeën krijg over mijn eigen *tiny house*-toekomst ga ik naar mijn eigen gemeente met mijn idee. Dit is 2016, ik moet nog uitleggen wat een *tiny house* eigenlijk is. De gemeente vindt het wel een heel sympathiek idee en lijkt enthousiast. In de loop van de jaren word ik zelfs 2 keer gevraagd om me te presenteren op de jaarlijkse bijeenkomst van het dorp. Ik weet dat ik een pionier ben en dat zoiets niet altijd makkelijk

Ik moest nog uitleggen wat een *tiny house* eigenlijk is

zal gaan verlopen. Als ik echt de enige ben zou ik er niet aan beginnen, maar er zijn nu eindelijk wel meer pioniers in Nederland, dus samen zullen we best iets in gang kunnen zetten. Ook als ik het gevoel zou hebben dat ik bij de gemeente geen kans maak zou ik het niet doen of het in een andere gemeente proberen. Ik vind het namelijk juist leuk om samen te werken en ook iets terug te doen, zoals uitleg over leven met een kleine voetafdruk, duurzame energieopties et cetera. Ik ben binnen de gemeente bijvoorbeeld ook energieambassadeur, waarbij ik naast mijn kennis uit de tijd dat ik duurzame energie-ingenieur en -adviseur was natuurlijk ook de praktijkervaring in mijn *tiny house*-leven inzet. Dit klinkt dus als een mooi plaatje waarin veel lijntjes verbonden kunnen worden die tot iets heel moois zullen leiden.

Helaas.. de inleiding verkapt al dat het anders is gelopen. In de periode dat ik aan het ontwerpen ben begin ik parallel hieraan ook te zoeken naar een locatie. Hiervoor ga ik uiteraard in overleg met de gemeente: wat zijn mogelijke locaties, waar moet ik op letten, wat verwachten jullie van mij, et cetera. Hier beginnen de communicatieproblemen. In eerste instantie lijkt het alsof de gemeente met locaties zal komen, maar als dat niet gebeurt word ik op pad gestuurd om zelf locaties te zoeken. Ik maak iedere dag een fietstocht in de gemeente totdat ik alles heb geïnventariseerd, mensen heb gesproken en een plattegrond vol met potentiële locaties kan afgeven op het gemeentekantoor. Dat heeft veel tijd gekost en in de tussentijd is de bouw

> Elke in gelukkigere tijden.

begonnen. De eerstvolgende bespreking bij de gemeente is een heel vreemde: *nee, het moet wel grond van de gemeente zijn, anders kunnen wij niets voor u betekenen... Ok, maar bij het vorige gesprek hebben jullie toch gezegd dat ik zelf op zoek moest naar locaties? Welke delen zijn dan wel gemeentelijke grond? De gemeente heeft nauwelijks eigen grond, zeker niet waar een tiny house op zou kunnen staan.*

Hè? Waarom heb ik dan $\frac{3}{4}$ jaar rondgefietst? De moed zakt me in de schoenen, want ik ben inmiddels al vergevorderd in de bouw. Uiteindelijk begin ik noodgedwongen dubbele sporen te bewandelen, want ik heb straks echt een plek nodig als hij af is. Met een groepje in de provincie winnen we een prijsvraag waarbij een *tiny house*-groepje onderdeel is van het plan. Helaas duurt de aanloop naar het project te lang voor mij; mijn huis is veel eerder af dan de start van het project. In een laatste poging zoek ik toch weer binnen de gemeente naar een plek om sneller terecht te kunnen en dan gebeurt er een klein wonder! Ik vind een fantastische boer die me graag een plekje aan wil bieden. Hij woont zelf in een buurgemeente, maar heeft ook een stukje grond in mijn gemeente. Hij nodigt me uit om te komen kijken.

Als hij me *dat stukje land* laat zien met de woorden *ik dacht ongeveer hierzo* vallen mijn ogen bijna uit kun kassen. Dit is fantastisch! Een rustige plek achteraf, waar niemand last van me zal hebben, prachtig uitzicht en ook nog eens genoeg zon voor

> Elke's gloednieuwe tiny house MYTHELS2.

de zonnepanelen. Ik ga naar de gemeente met dit heugelijke nieuws. Ze feliciteren me, vertellen me wel meteen dat de bestemming agrarisch is, maar ok, zo is er tenminste een oplossing. Het huis is af en ik rijd de 5 kilometer vanaf de bouwlocatie op de fiets achter het huis aan. Geweldig! De wethouder wil eigenlijk graag op bezoek komen om het huis te bekijken, maar wordt op het allerlaatste moment teruggefloten, omdat ik natuurlijk op agrarische grond sta. Voor de zekerheid doet ze het dus toch maar niet. Jammer vindt ze het wel.

Ik geniet van mijn huis op deze fantastische locatie. De boer en ik blijken het erg goed te kunnen vinden en ook in de buurt is vrijwel iedereen enthousiast. Dit is mooier dan ik ooit had durven dromen. De geluksroes hangt dagen om me heen. Tot de eerste regenbui komt. Over deze episode wil ik niet te veel te vertellen, maar mijn huis wordt binnen een paar maanden onbewoonbaar verklaard. Ik ben er kapot van, maar zeker ook fysiek heeft het erg grote impact: nacht in nacht uit hozen, deppen, drogen, waken. Als ik nu niet zo veel vrienden om mij heen had die me blijven steunen en stimuleren zou ik misschien de handdoek in de ring gooien. Juist al die vrienden hebben natuurlijk meteen gezien dat dit 100% bij mij past: het huis, de manier van leven, de locatie, de boer en de buurt.

Uiteindelijk besluit ik dan ook om weer helemaal van voren af aan te beginnen. Zelf een nieuw ontwerp maken, een goede aannemer vinden, casco laten bouwen, zelf afbouwen; het kost me weer heel veel geld, energie en tijd, maar ik wil er toch nog een keer voor gaan. Maar voordat ik dit proces weer

> Ook binnen in haar huisje had Elke het mooi voor elkaar.

> De fraaie plek die Elke en haar huisje MYTHELS2 uiteindelijk niet is gegund.

in ga wil ik natuurlijk wel iets meer zekerheid van de gemeente. Nu beginnen de eerste haperingen. De gemeente is er heilig van overtuigd dat ik altijd gezocht heb naar een tijdelijke plek en niet naar iets definitiefs. Een raar verhaal, maar omdat de mensen met wie ik nu aan tafel zit contactpersonen 6, 7 en 8 zijn in de lange lijst, kan ik me voorstellen dat het hele verhaal niet goed tussen de oren zit. Uiteindelijk blijft de boodschap dat ik wel weer terug mag gaan staan, maar dat ik me moet realiseren dat ik op agrarische grond sta. Handhaving zal *hard voorbij scheuren*, maar als er een verzoek tot handhaving komt, zijn ze gedwongen tot handhaving. *Kunnen we in het kader van de kruimelgevallenregeling dan niet beter een tijdelijke bestemmingswijziging regelen? Dat is in meer gevallen in Nederland gebeurd, ik kan daar wel informatie over sturen*, vraag ik. *Nee, een vergunning op die plek krijg je nooit, dus dat kun je beter niet doen*, was kortgezegd de boodschap. Ok, wat nu? Ik heb geen andere locatie, dit is mijn thuis, de gemeente weet overal van, we hebben een gezamenlijke geschiedenis van jaren, mijn tweede huis is bijna af. Ik heb geen keus. Mijn gezondheid heeft flink te leiden gehad onder alle toestanden, dus het wordt tijd dat ik eindelijk een rustige periode ga krijgen om bij te komen.

Mijn casco huis staat nog geen dag of ik word gebeld door de gemeente. *Er is een buurman die heeft geklaagd over gezichtsbelemmering, het kan zijn dat hij zijn weg vindt naar een verzoek tot handhaving. Ik vertel het u alvast omdat ik begrijp dat u volop aan het afbouwen bent*. Ik vertel dat de beste buurman mijn huis niet kan zien en informeer naar wat ik nu het beste kan doen. Ik ben inderdaad in de afbouwfase en wil er over een maand in, want dan moet ik mijn huidige woning uit. Ze beloven

me op de hoogte te houden. Weken hoor ik niks, dus van voorzichtig doorgaan met basiswerkzaamheden, die sowieso moeten gebeuren, kom ik toch in de eindfase.

Op de dag na mijn eerste nacht in mijn nieuwe huis hoor ik van burens dat er iemand om mijn huis loopt, meet en fotografeert. Ik ben zelf niet thuis, dus kan niets doen. Overigens hoor ik helemaal niets van de gemeente, dus officieel weet ik van niks. Weer dagen, misschien wel weken later is er opeens post: een vooraankondiging last onder dwangsom. Hierin wordt aangekondigd dat ik een last onder dwangsom kan verwachten als ik niet binnen een gestelde termijn mijn zienswijze inlever. Ik kan de dwangsom van een ton (!) voorkomen door binnen 4 weken weg te zijn, wat uiteraard niet reëel is.

Als ik het hele proces zou omschrijven wat volgde wordt dit een vreselijk lang stuk frustrerende tekst, dus dat bespaar ik jullie. Kort gezegd wordt de sfeer van volledig open en enthousiast nu grimmig en word ik behandeld als een misdadiger. Gesprekken leiden nergens toe en op dit moment mag ik niet eens meer een gesprek aanvragen met wie dan ook. Alle alternatieven die er oorspronkelijk leken te zijn worden stuk voor stuk van tafel geveegd en ik zie erg weinig hoop. Er zijn slechts 2 mogelijkheden. Of ik verdwijn met mijn huis naar een locatie in een heel andere gemeente en ga mijn leven weer helemaal opnieuw opbouwen of ik neem opnieuw afscheid van mijn huis en verkoop het.

Inmiddels staat mijn *tiny house* te koop op Marktplaats (zoek op MYTHELS2), maar stiekem hoop ik dat iemand mijn aan diggelen gevallen woondroom als bij een wonder nog weet te lijmen door mij en mijn *tiny house* een nieuw plekje aan te bieden.

MEER WETEN OVER MYTHELS2?

Kijk op
Marktplaats

KLIK HIER

Lees
Elke's
*tiny
pleasures*
in Klein Wonen
Magazine 6

Of mail naar redactie@kleinwonenmagazine.nl

OFF-GRID appartement?

Groen en gezond. Dat is het thema van het in aanbouw zijnde wooncomplex De Kwekerij op het voormalige KPN-terrein in Utrecht. De in totaal 800 studenten- en starterswoningen worden hier duurzaam ontwikkeld. Zo krijgen alle woongebouwen zonnepanelen en wordt de oude atoombunker gebruikt als waterberging. Een off-grid appartementencomplex? Niet helemaal, maar groen wordt het wel.

Op dit moment wordt hard gewerkt aan bouwphase 1 van De Kwekerij. Woontoren Sequoia gaat 318 studentenwoningen met 21 m² woonoppervlakte tellen en wordt volgens de planning komend voorjaar opgeleverd. Alle appartementen hebben een eigen badkamer met douche en toilet en een klein keukenblok. Koken kan ook in de gezamenlijke woonkeuken, die op elke verdieping verrijst. Delen is sowieso het toverwoord op De Kwekerij, want op vervoersgebied komen er deelauto's, -fietsen en -scooters. Hierdoor zijn er minder parkeervoorzieningen nodig in het woongebied en is er meer ruimte voor water en groen. Ook enkele daken worden met groen bedekt. Een mooie knipoog naar het verleden van dit terrein, waarop vroeger veel tuinderijen waren gevestigd.

De studentenwoningen worden gebouwd in opdracht van Stichting Studentenhuisvesting (SSH), dat in Nederland 19.000 studentenwoningen verhuurt. Haar dochteronderneming Jebber, specialist in starterswoningen, ontwikkelt in de periode van nu tot en met 2023 in 2 fasen 482 woningen voor starters op De Kwekerij. Met de groene aanpak streven SSH en Jebber naar een BREEAM-certificering van minimaal 2 sterren oftewel een *goed*. BREEAM is in Nederland het keurmerk om nieuwbouwprojecten en grootschalige renovaties te beoordelen op duurzaamheidsprestatie en kent een sterrenstelsel van 1 (voldoende) tot en met 5 (uitstekend). De Dutch Green Building Council deelt de keurmerken uit en beoordeelt projecten op 9 duurzaamheidspunten: management, gezondheid, energie, transport, water, materialen, afval, landgebruik en ecologie & vervuiling.

> Impressie van De Kwekerij.

> Het WikiHouse-wijkje in de Almeerse Stripheldenbuurt.

Na WIKIHOUSE nu ook een WIKIWJK in Almere

Het Woningbouwatelier in Almere bouwde voor de BouwEXPO Tiny Housing het eerste WikiHouse. Het open source zelfbouwproject wordt nu door Het Woningbouwatelier naar een nieuw niveau getild. In de Almeerse Stripheldenbuurt verrijst een compleet wijkje van 28 WikiHouses.

Het project Wikihouse De Stripmaker is uniek in de wereld. Voor het eerst worden WikiHouse-woningen op grote schaal gebouwd door de bewoners zelf. Het project maakt onderdeel uit van het Europese samenwerkingsproject *Housing 4.0 Energy*, waarmee Nederland, Duitsland, België, Engeland en Noord-Ierland onderzoeken hoe er in Noord-West-Europa meer betaalbare en duurzame woningen kunnen worden gerealiseerd voor de groeiende groep een- en tweepersoonshuishoudens.

WikiHouse is een houtskeletbouwpakket, waarmee bewoners eenvoudig hun eigen huis kunnen ontwerpen en bouwen. Voor de kavels van De Stripmaker is een speciale *toolbox* met verschillende bouwelementen samengesteld, die de bewoners veel keuzevrijheid biedt en het ontwerp betaalbaar houdt. De 28 Almeerse WikiHouses hebben een woonoppervlakte van 50 tot 90 m².

Aan de hand van een digitaal ontwerp worden de bouwelementen computergestuurd gezaagd uit 18 mm dik multiplex. De woning wordt als bouwpakket afgeleverd op de kavel en kan door de bewoners zelf, of met professionele hulp, in elkaar worden gezet. Door het gebruik van hout is de bouw van WikiHouses minder milieubelastend, de efficiënte zaagmethode zorgt voor minder bouwafval en de handzame bouwelementen kunnen zonder groot materieel worden vervoerd.

Bewoners kunnen helemaal zelf bouwen op De Stripmaker, maar moeten wel lid worden van een ontwikkelvereniging. Deze vereniging levert de kavels, vraagt de omgevingsvergunningen aan, onderhoudt contact met de gemeente, huurt een aannemer in voor de fundering en koopt centraal materialen in. Dit alles onder het motto *Samen zelf bouwen* om de kosten zo laag mogelijk te houden.

APPEN met FRIEDA

Frieda Bakker zag haar werkvisum voor de VS worden afgewezen en broedt nu op nieuwe *tiny house*-plannen. Weinig nieuws te melden dus, waarop zij dit keer spontaan oppert om de zaken eens om te draaien en met onze hoofdredacteur Raymond Kool te appen over Klein Wonen Magazine en zijn verblijf in zijn zelf omgebouwde camperbusje.

Hi Raymond. Een bericht van deze kant. Ben net weer aangekomen in de States. Mijn eerste visumaanvraag voor 5 jaar fulltime verblijf in de USA, met mogelijkheid om te kunnen werken, is afgekeurd. En helaas met mij meerdere. Er lijkt een digitale muur opgetrokken te zijn voor langere verblijven. Het schijnt dat alleen nog de allerrijksten erdoor komen. Ik moet dus mijn plannen aanpassen aan wat er wel kan en dat is maximaal 180 dagen per jaar USA als bezoeker. Een Businessvisum heb ik nu, geldig voor 10 jaar. Tijdens die 180 dagen mag ik echter niet werken voor Amerikaanse opdrachtgevers.

Ik ben nu erg bezig met mijn leefsituatie. Hoe ga ik dat nou doen? Half in de USA en half in NL. Kleiner wonen is dan een uitkomst, maar 2 huisjes hebben? Kan dat überhaupt in mijn situatie? Wil ik dat? Waar? Een hele nieuwe puzzel met mijn nieuwe visum. Verder dus weinig te melden. Hoe gaat het met jou?

Hoi Frieda, dat is balen zeg. Veel succes en sterkte met het smeden van nieuwe plannen. Hier alles prima. Net terug van een rondje Iberisch schiereiland met ons zelf omgebouwde campertje. Piepklein gewoon dus en dat beviel prima! :-)

Leuk een omgebouwde camper! Heb je foto's?

Ha, wat leuk!!! Is er niemand die jou kan interviewen voor je magazine?

Jij? :-)

Appen met Raymond!

Waarom niet? Draaien we het een keer om. :-)

Deal! Blij dat we dat doen. Ik vind het namelijk best bijzonder dat Klein Wonen Magazine er is, als op dit moment enige op de Nederlandse markt. Hoe gaat het nu met het magazine? Tevreden met de content, en de ontvangst?

Inmiddels loopt het aantal lezers steeds harder op. Dit komt ook doordat we een website met artikelen zijn gestart en ons magazine gratis aanbieden. Dus zeker tevreden.

Vertel eens? Wat heb jij met anders wonen? Persoonlijk?

Zelf woon ik weliswaar niet heel *tiny*, maar wel met lage kosten. Daardoor kan ik vooral dingen voor de kost doen die ik leuk vind. Klein en betaalbaar wonen is voor veel mensen een manier om ook zo te leven. Dat gun ik iedereen en daardoor ben ik ook gepakt door *tiny houses* in alle soorten en maten. En het piepklein wonen in onze VW-camper vind ik heerlijk!

Wat beviel zo goed?

Allereerst de vrijheid van het *vanlife*, natuurlijk. Maar het is ook heerlijk om alles bij de hand te hebben, net voldoende spullen en weinig onderhoud (schoonmaken! :-)) te hebben. Dat is enorm relaxt en geeft je veel meer tijd om andere dingen te doen.

Lekker hè, klein... Ik weet dat je ook fietsreportages maakt. Was dat de reden voor het tijdelijk klein wonen in je camper?

Dit keer niet alleen. Het was ook een trip ter ere van ons 25-jarig huwelijk. We hebben vakantie gecombineerd met werk.

Gefeliciteerd nog! Maakt het (tijdelijk) leven in een *van*, en wellicht ook het horen van allerlei verhalen over klein wonen, dat je zelf anders bent gaan kijken naar hoe je woont? Ben je bijvoorbeeld gaan *downsizen*?

Jazeker. Echt fanatiek ontspullen hebben we nog niet gedaan, maar doordat we nu low budget leven kopen we alleen het nodige en veel kringloop. We hebben niet zo'n hang naar luxe en veel spullen. Op onze muur hebben we ook een leus staan: *Joy is not in things, it's in us*. Klein wonen is heerlijk. Je bent ook veel meer buiten. Het is dat het voor ons nu onbetaalbaar is, anders zouden we kleiner wonen zeker overwegen.

Ik denk ook dat Klein Wonen Magazine in die zin staat voor een breder concept, althans in mijn eigen beleving. Het gaat en staat wellicht meer voor bewuster wonen en wonen naar hoe het past bij je leven. Want kleiner wonen hoeft inderdaad absoluut niet goedkoper of financieel beter te zijn. Dat is in meerdere gevallen inmiddels wel gebleken. Is er interesse bij je als redacteur om een Europese versie op de markt te zetten?

In ons achterhoofd wel, maar we richten ons nu op Nederland en België. We zijn nog een jong magazine en willen eerst thuis opgroeien.

Dat klinkt logisch, eerst goed settelen in eigen omgeving. En een Klein Wonen Festival? Een hele andere tak van sport weet ik zelf door mijn betrokkenheid destijds bij de Jamboree in Amerika. Maar met zoveel contacten... Is dat iets waar je aan denkt?

Dat is zeker iets voor de nabije toekomst. Zelf zou ik dan wel voorstander zijn om de aanwezige krachten in NL op gebied van klein wonen te bundelen, maar dat is wel een uitdaging.

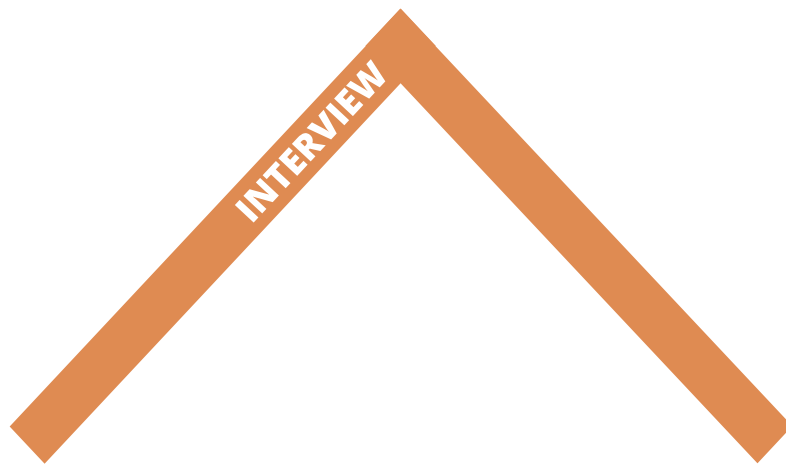
Ja. Hoe kijk je daar trouwens tegenaan? Hoe ervaar je de *movement* in Nederland?

De *tiny house movement* in NL timmert echt fantastisch aan de weg. En met succes, ook al blijft het moeilijk en voortdurend knokken. Maar als je ziet wat er is bereikt in vergelijking met andere landen is dat echt heel wat. In Europa zijn we echt *frontrunners*.

Ja! Mooi he! Ben ik best trots op! Mooie afsluiter zo, denk ik. Spreek je weer!

Zeker! Succes in de States!

De IMPACT van KLEIN WONEN

Klein wonen vergt niet alleen aanpassingen op fysiek gebied, maar vooral ook op mentaal en psychisch vlak. Dat ondervond Hennie Tibben, die als eerste een woning betrok in het Almeerse *tiny house*-buurtje dat door de BouwEXPO van de grond kwam. Onze Oosterwold-correspondent Ibolya Moor maakt een uitstapje naar Almere-Poort en schetst de ervaringen van de Almeerse met de vele veranderingen in haar leven.

Van onze correspondent in
OOSTERWOLD

> Hennie Tibben

Naar aanleiding van de vraag wat ze echt nodig heeft, besluit communicatieadviseur Hennie Tibben (54) haar leven te vereenvoudigen. De eerste grote stap neemt ze in juni 2016 met de verkoop van haar grote huis in Utrecht. Ze ervaart het onderhouden daarvan als een zware last. Om toch onderdak te hebben gaat ze vanaf dat moment op huizen passen waarvan mensen op vakantie zijn. Hennie kan dat prima combineren met haar werk, want als zzp-er is ze mobiel en heeft voor de uitvoering van haar werk alleen een laptop nodig. Ondertussen gaat ze uitzoeken hoe ze een leven met maximale vrijheid en minimale lasten kan creëren. In de maand juli van datzelfde jaar valt haar oog op het Wikkelhuis dat een prijs wint op de BouwEXPO Tiny Housing van Almere.

Of ze het 40 m² grote wikkelhuis kan betrekken blijft onzeker tot 9 augustus 2017. Het innovatieve Wikkelhuis wordt tot dan vooral als vakantiehuis of kantoor verkocht. Nu is er voor het eerst een omgevingsvergunning aangevraagd voor een Wikkelhuis als woning. Tevens moet ze rondom dezelfde tijd gezamenlijk met andere *tiny house*-bouwers eruit zien te komen hoe ze de Almeerse poldergrond in de wijk Poort onderling gaan verkavelen. Hennie kijkt hierop terug als een zware en een onrustige periode, waarin werk en privé te veel door elkaar heen lopen. Pas op het moment

Klein wonen geeft haar een hele andere beleving van wonen

dat ze haar intrek in de *tiny* woning neemt kan ze werkelijk gaan ervaren hoe het kleiner wonen is.

De woning, die uit 8 modules van elk 1.20 meter breed bestaat, is slechts 1/3 van de ruimte die ze voorheen tot haar beschikking had. Ze heeft de volgende indeling toegepast; de woonkamer/keuken heeft er 4, de slaapkamer 2 en de inloopkast en badkamer samen 2 modules. Ze

ondervindt dat het kleiner wonen niet alleen het kleiner wonen omvat, maar dat het haar ook een hele andere beleving van wonen geeft. Het huis dat gemaakt is van karton en hout reageert sneller op wind, kou en hitte dan een stenen huis. Omdat ze nu door slechts één raam van de buitenwereld gescheiden is ervaart ze de overgang van binnen naar buiten ook als kleiner.

Het heeft ook zijn invloed op de indeling van het huis gehad. Het moest multifunctioneel zijn, maar het moest ook tegemoetkomen aan haar behoeften. Omdat ze niet het gevoel wil hebben dat ze aan het kamperen is heeft ze gekozen voor een relatief grote en complete keuken. Ze heeft nu relatief veel opbergruimte tot haar beschikking voor de rondslingerende spullen. Spullen die geen vaste plek hebben ervaart ze nu eerder als storend. Om zo min mogelijk bezittingen te hebben denkt ze tegenwoordig bij elke aanschaf goed na of ze het echt nodig heeft of dat het iets aan haar leven

> Haar complete keuken neemt bij Hennie het kampeergevoel weg.

> Het Wikkelhuis van Hennie in Almere-Poort.

MEER
FOTO'S
KLIK HIER

toevoegt. Het multifunctionele wonen dringt zelfs door in de samenstelling van haar garderobe. Ze koopt geen kleding meer die ze alleen maar leuk vindt. De kleding die ze nu aanschaft moet vooral handig, praktisch en bij diverse gelegenheden passen. Daarbij vindt ze het nog steeds belangrijk dat kleding haar goed staat, van goede kwaliteit is en dat ze het mooi vindt. Daaraan doet ze geen concessies.

Ook op het gebied van lifestyle is er ook nogal wat veranderd sinds Hennie klein woont. Doordat ze minder tijd en geld hoeft te besteden aan de schoonmaak en onderhoud aan haar huis, heeft ze meer tijd over voor andere activiteiten. Zo organiseert ze nu buurtborrels en is ze actief met het voorkomen van zwerfafval in de buurt. Ook heeft ze er sinds kort een nieuwe hobby bij; sloeproeien. Ook hierbij dringt de multifunctionele *mindset* door. Waar anderen voor deze hobby een groot roeikussen hebben aangeschaft heeft Hennie een zitlap gekocht. Deze neemt minder ruimte in en is minder groot en zwaar om mee te nemen, maar net zo comfortabel. Wat Hennie betreft hoeft kleiner wonen dan ook niet hand in hand te gaan met inleveren van comfort.

Voor het lezen van boeken is ze tegenwoordig bij de bibliotheek te vinden. Voorheen schafte ze nog wel eens een boek aan, maar daarvoor heeft ze nu geen plek meer. Bijkomend voordeel vindt ze dat er aan deze manier van lezen een sociaal aspect zit, want in de bibliotheek heeft ze meer contact met heel diverse mensen. Doordat ze minder ruimte voor spullen heeft, komt het wel eens meer voor dat ze iets nodig heeft wat ze niet in haar bezit heeft. Dat lost ze handig op door spullen die ze incidenteel nodig heeft bij een ander te lenen. Andersom geldt het ook. Soms bezit zij iets wat een andere *tiny house*-bewoner niet heeft en leent zij het aan hen uit. Dat deze manier van leven haar bevalt kan je opmaken uit haar opmerking dat deze manier van omgaan met bezittingen haar ook nog een eens heel veel geld bespaart.

Het (thuis)werken heeft wel meer invloed op haar leven dan voorheen. De scheiding tussen privé en werk wordt door het ontbreken van een fysieke afstand te vaag. Waar ze anders de deur van een studio dicht kon trekken, en haar spullen kon laten

liggen, is dat nu niet meer mogelijk. Het gevaar dreigt dat ze maar blijft doorwerken. Tevens merkt ze doordat ze thuis zit ook eerder geconfronteerd wordt met klusjes die nog gedaan moeten worden. Ze moet ervoor waken om daardoor niet te veel van haar werk te worden afgeleid. Ondanks het voordeel van geen reistijd vindt ze deze werkvorm door de genoemde nadelen geen pluspunt. Ze is dan ook druk bezig om te onderzoeken hoe ze hier verbetering in aan kan brengen.

Hennie heeft bewust gekozen voor een *tiny house* in een stedelijke omgeving, omdat dit haar helpt haar leven zo flexibel mogelijk in te richten. Zo zijn er dichtbij haar *tiny house*-buurtje diverse winkels en is het openbaar vervoer goed geregeld. Daardoor heeft ze geen eigen auto nodig en dat draagt weer bij aan haar doel om eenvoudiger te kunnen leven.

Het multifunctioneler en eenvoudiger wonen heeft er wel voor gezorgd dat elke beslissing die ze neemt meer gevolgen voor haar persoonlijk heeft. Waar ze voorheen nog wel eens een misser kon hebben, is daar nu nauwelijks meer plaats voor. De gevolgen zijn duidelijker voelbaar. Een miskoop of foute indeling dringt nu dieper door. Het verdriet dat ze dan voelt is intenser, maar daar staat tegenover dat elke goede keuze meer bijdraagt aan haar vreugde. Kortom het wonen in een kleine woning heeft niet alleen fysieke impact op haar leven, maar ook op het mentale vlak.

Ibolya Moór is onze correspondent in het experimentele Oosterwold (Almere). Iedere editie belicht zij een bijzonder woonproject in dit unieke bouwgebied. Ze legt ook de laatste hand aan het bijzondere verhaal van haar Hongaarse familie, dat binnenkort in boekvorm verkrijgbaar is: *De Vloek van de Hongaarse familie Moór*. Daarnaast deelt zij graag haar ervaringen om anderen te helpen inzien dat je je leven zelf kunt sturen. Dit doet Ibolya op sociale media en haar website via blogs, vlogs en gedichten. En zij is apetrots, dat zij als selfmade projectontwikkelaar haar droomhuis heeft gebouwd in Oosterwold.

ELKE MAAND PRAKTISCHE MOESTUINTIPS IN JE MAIL?

Meld je aan voor de Moesbrief op Moesmeisje.nl.
Je krijgt dan het digitale receptenboek
'Een jaar eten uit jouw moestuin' cadeau!

WWW.MOESMEISJE.NL

BOUW JE EIGEN CAMPER

EEN EBOOK VOOR DE ECHTE AVONTURIER

EBOOK OVER
CAMPER OMBOUW

19 hoofdstukken
vanaf aanschaf tot keuring

VERKRIJGBAAR
VANAF 2020

www.jantinascheltema.nl

BOORDEVOL
TIPS & TRICKS

Elektriciteit, isolatie,
verwarming etc.

ALLE ADVERTENTIES ZIJN INTERACTIEF. KLIK OP DE ADVERTENTIE VOOR MEER INFO.

LEER JE EIGEN TINY HOUSE ONTWERPEN EN BOUWEN

OFFROADDOG

VOOR MEER AVONTUUR IN JE LEVEN

BESTEL NU ONS AVONTUURLIJK
REIZEN LIFESTYLE MAGAZINE

Bestel nu op onze website!

(op www.offroaddog.nl)

TIJD VAN RUST

Afgelopen nacht was het kraakhelder, ijskoud en bij het ochtendgloren lag er overal een laagje rijp. Na maanden van overvloed, is het weer tijd om stil te staan bij het verbruik in huis. Vanaf het voorjaar hebben we oneindig stroom, water en warmte. Maar nu de nachtelijke vorst zijn intrede heeft gedaan is het aan ons om ons weer aan te passen. Laptops en telefoons opladen, licht laten branden en boiler aanzetten wordt wat minder vanzelfsprekend.

Sinds september worden de dagen korter en vang je dus minder stroom voor in de accu. Water valt er gelukkig genoeg, maar zijn de leidingen wel leeg als het donker wordt en het begint te vriezen? Verdorie, is het hout voor de kachel alweer op. Dan maar weer een lading hakken. Word je in ieder geval warm van!

De winter is er! We zagen en kloven hout, de fruitbomen krijgen een laagje stro op de grond, de ramen staan niet meer dag en nacht open, er ligt een wollen deken op je bed, sloffen worden weer uit de mottenballen getrokken, je legt een tweede deken op je bed, zomerkleding wordt gewassen en gevouwen en vervangen door wollen truien, dikke sokken en sjaals.

Ik hou van elk seizoen, de veranderingen in het weer, de natuur en dus ook bij ons thuis. Dat heb ik al eens eerder in een ander blog genoemd, maar dat ik elke keer zo geniet van de herfst en vooral de winter, wordt enorm versterkt sinds ik zo klein woon. Alles gaat op een laag pitje, de dagen zijn kort, de kou maakt je minder actief. Ik vind het heerlijk om met Jan-Willem thee te drinken en filmpjes te

BLOG

Noortje Veerman, alias Noortje Regeltut, heeft altijd klein gewoond. Ze is meesterlijk in ontspullen, dol op gezelligheid, leert graag van ervaringen en wil anderen op weg helpen, zoals zij samen met partner Jan-Willem doet met de Tiny House Academy.

NOORTJE

kijken, opgerold in een holletje van dekens en kussens. Als dan het vuurtje knispert, kan ik mijn geluk niet op. Waar je de zomer uitbundig en onbezonnen viert, is onze winter een tijd van rust. We praten veel met elkaar, reflecteren het afgelopen jaar, maken plannen voor het nieuwe en beseffen dat het allemaal wel op z'n pootjes terecht komt, als het voorjaar begint.

Zo veel als ik ervan geniet, zo vervelend vind ik het af en toe ook. Elke ochtend *rock, paper, scissors* wie er als eerste uit gaat om de kachel aan te steken, bevroren waterfilters, dichte ramen en minder kans op warm water uit de kraan. Soms irriteert het me mateloos. Ik heb nu al zin in de voorjaars schoonmaak, waarin alle ramen en deuren weer open gaan. Alles uit huis en poetsen maar. Winter eruit, zomer erin! Vaak nog even een paar veranderingen in het interieur en op naar een nieuw avontuur. Maar nu nog even niet. Mijn kruikje is klaar, ik kruip weer onder de wol en laat de koude nacht aan mij voorbij gaan!

KLEIN WONEN voor een KLEIN VERMOGEN

© Ludenhoff Groep

Veel mensen zijn op zoek naar een kleine en betaalbare woning, maar je kunt ook klein wonen voor een klein vermogen. Makelaarskantoor Ludenhoff Groep verkocht onlangs een Utrechts stadsappartement van 26m voor de vraagprijs van 225.000 euro. Oftewel 8.654 euro per vierkante meter!

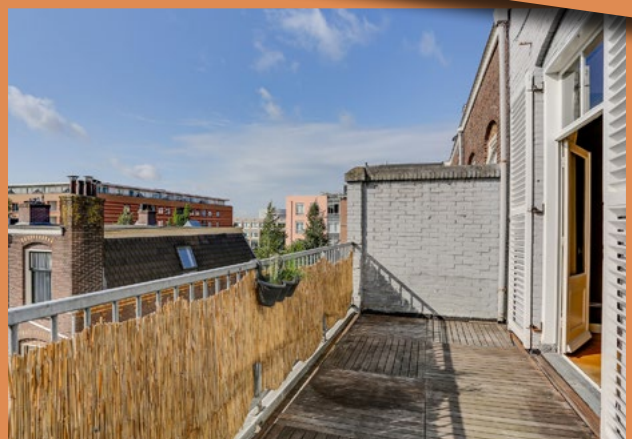
Het appartement aan de Nicolaas Beetstraat is daarmee de duurste woning van de Domstad als het gaat om de vierkante meterprijs. Het staat daarmee een 148 m²-appartement aan het Servaasbolwerk van de Utrechtse troon, dat in mei van de hand ging voor 7.432 euro per vierkante meter oftewel 1,1 miljoen euro. Het pandje aan de Nicolaas Beetstraat heeft slechts een dikke maand te koop gestaan. Maar wat krijg je dan voor die prijs? De belangrijkste verkoopargumenten waren het 'gave balkon' en de ligging. Het appartement, in het uit 1905 daterende pand, is namelijk op steenworp afstand van Centraal Station Utrecht gelegen en op luttele minuten loopafstand lurk je al aan een lekker drankje op de Oude Gracht of doe je een boodschapje in de Twijnstraat. Vanaf het balkon van het op de tweede verdieping gelegen appartement kijk je tussen de omringende gebouwen over een deel van de stad.

Het stijlvolle oude pand is in 2009 opgesplitst

> Het statige klassieke appartementencomplex.

© Ludenhoff Groep

> Het 13m² grootte balkon.

© Ludenhoff Groep

© Ludenhoff Groep

> De moderne open keuken en links de badkamer.

© Ludenhoff Groep

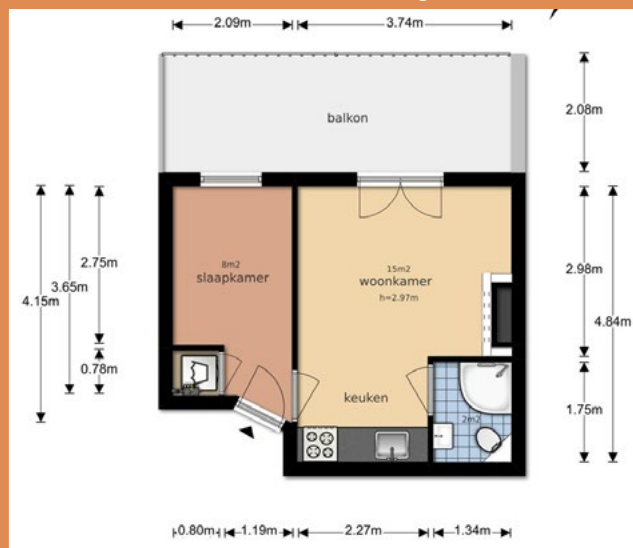
> De slaapkamer met kastenwand.

© Ludenhoff Groep

> De badkamer is van alle gemakken voorzien.

in meerdere appartementen en heeft een gemeenschappelijke entree met een intercominstallatie. Als je de voordeur van het appartement opent sta je meteen in de slaapkamer van 8 m², die is voorzien van een moderne kastenwand. De oude vaste kast doet dienst als technische ruimte en biedt nog net plaats genoeg voor de wasmachine. Via een binnendeur stap je de 15 m² grootte woonkamer met open keuken binnen. De stijl is modern met een lamelparketvloer en strak gestucte witte muren, maar de dicht gestucte oude schouw en de klassieke openslaande deuren geven het appartement een beetje grandeur uit vervlogen tijden. Naast de keuken is de badkamer gesitueerd, die net iets meer dan 2 m² telt, maar wel van alle gemakken is voorzien (douchecabine, wastafel en hangtoilet). Fraai is zeker het balkon, dat met zijn bijna 13 m² half zo groot is als het gehele interieuroppervlak. Het is dan ook best een mooi stadshuisje, maar dan betaal je ook wat!

© Ludenhoff Groep

SKY HIGH & TINY

Tekst & illustratie: Marcel van Mierlo

Wil je graag klein wonen met veel uitzicht? Dan kan je een klein appartement betrekken op de bovenste verdieping van een appartementengebouw. Maar je kan ook kijken hoe je je kleine woning verder boven het maaiveld kan tillen. Zet je huisje bijvoorbeeld op stelten of maak een open dak of uitklapdak, waardoor je de bovenverdieping extra gebruiksmogelijkheden geeft. Op een mooi hoog plat dak is misschien ook wel ruimte en uitzicht voor je huisje. Laat je inspireren door de bijzondere voorbeelden van *sky high* en *tiny*.

© Simple Home

Simple Home op stelten.

Nog niet zo lang geleden losten containers zichzelf, omdat niet iedere locatie een kraan of ander hijsmateriaal had staan. Pootjes van de container uitschuiven, laadvloer zakken en weggrijden. Gerhard Feldbacher is enthousiast over deze laad- en losmethode en maakt de stap naar een zelf lossend huisje, een **Simple Home**. Geconstrueerd van Cross Laminated Timber (CLT), inclusief *pop-out* slaapkamer en voorzien van 4 uitschuifpootjes. Een huisje op niveau met mooie extra's: bergruimte onder je huis en een prachtig uitzicht!

De ruimte meet 7,5 x 2,6 meter en is 4 meter hoog. De trotse ontwerper zegt: *Qua afmetingen net een container, maar in werkelijkheid volledig*

© Simple Home

opgebouwd uit hout. Het huis is opgebouwd uit 10 cm dikke CLT-wanden en -dak en een geventileerde gevel van larikshout en houtvezelisolatie, schapenwol is optioneel. Het totale gewicht is een kleine 10 ton. Een ruim interieur voorziet in een keukenblok, zithoek en natte cel met wastafel, douche en toilet. De slaapkamer is gemaakt als *pop-out* unit, die op wieltjes rijdt en met de hand naar buiten wordt getrokken uit de hoofdruimte van het huisje. Heb je zin om naar een festival te gaan? Huisje inklappen, uitklappen op het beste plekje en je hebt een luxe slaappleats en tribune.

Ruimte creëren? Dakje open!

fri:dom is een innovatief *tiny house* zelfbouwconcept. De focus van Bernhard Hörl van Mindful Homes en **fri:dom** is gericht op goed geïsoleerde verplaatsbare bouwbesluitwoningen, maar hij heeft in het

© Simple Home

© fri:dom

verleden ook zelfbouwpakketten ontwikkeld voor *tiny houses* op wielen. Heel bijzonder is het huisje met een opklapdak, dat hij enkele jaren geleden heeft gebouwd. Door het dak dicht te klappen tijdens vervoer is het huisje 4 meter hoog, de maximale hoogte voor vervoer over de weg. En als je op de plaats van bestemming bent, klap je het dak open en kan je zelfs op de tussenverdieping gewoon rechtop staan.

Optinid zoekt de verruiming in een schuifdak. Bij de Cecile, genoemd naar de eigenaar van dit *tiny house*, kan je het dak zo openschuiven dat je slaapt in de open lucht en kan genieten van de sterren vanaf je bed. Hier vind je nog meer informatie over: [schuifdak Cecile](#)

Devasa schuift zelfs een hele bonusverdieping uit het dak naar boven. Door een druk op de knop verdubbel je de ruimte. Bekijk hier de [verdieping verdubbelaar van Devasa](#). Je kan zelfs het dak op.

Ontwerper Werner Aisslinger heeft vanuit z'n kantoor in Berlijn uitzicht op het dakenlandschap van de stad en vraagt zich af hoe het landschap er uit zou zien met mobiele huisjes op de daken. Het resultaat is de **Loft Cube**. Managing Director Christian Friedrich (München) vult aan: *Toen ik z'n ontwerp in 2003*

© fri:dom

© fri:dom

zag, was ik onder de indruk van de schoonheid en heb Werner aangeboden er een industrieel product van te maken. We kunnen ieder individueel bouwelement vervangen en het interieur is simpel aan te passen qua indeling en functies.

Cube is volledig opgebouwd uit geprefabriceerde bouwdelen om energie en materiaal te besparen, en ontworpen om een minimale voetafdruk achter te laten. Rondom ramen zorgen voor meer dan voldoende daglicht en ventilatie en geven je een fantastisch uitzicht. Christian legt enthousiast uit waarvoor je de Loft Cube kan gebruiken. Moderne nomaden zetten het huisje ergens, waar ze op dat moment willen wonen. Maar je kan natuurlijk ook een sky lounge maken voor een modern hotel.

Aristide Antonas legt de lat hoger

De Griekse architect Aristide Antonas wil nog verder gaan. Hij ontwerpt een ruimte die je met een hoogwerker van de grond lift. Uitzicht en rust in optima forma. Antonas wil geen extra verdieping, maar een los bewegende kraankamer. Hij laat je boven de bomen zweven in je eigen kamer. Je hebt nog wel een uitdaging op het gebied van veiligheid, dus of we ze ooit in het echt kunnen bewonderen is nog een vraag.

Een animatie, waarin de kraankamers bewegen, is opgenomen in de video: [Microtopia](#).

Marcel van Mierlo is bouwkundig ingenieur met een passie voor kleine gebouwen, zeilen en bijen. Blogt regelmatig over bouwsels, die je zo in je achtertuin zou kunnen zetten. op zijn blogpagina [Leven in Tuinen](#). Tevens schrijver van de boeken *Slim Ruimtegebruik 1 & 2* met zelf getekende illustraties!

Slimme gemeenten

Slimme gemeenten kunnen ons leven gemakkelijker maken. Daarbij moeten zij echter wel de gehele samenleving dienen. Verplaatsen door de stad kan voor kwetsbare groepen nu nog heel frustrerend zijn, bijvoorbeeld voor mensen met een handicap en voor ouderen. Zoiets alledaags als winkelen, kruispunten oversteken of uitstappen bij de juiste bushalte kan voor deze mensen een grote hindernis zijn. *Smart-city*-technologie biedt kansen om de kwaliteit van leven voor minder valide mensen te verbeteren. Gemeenten kunnen meer inclusief worden, mits ervoor gewaakt wordt dat technologische vooruitgang ons niet verdeeld en kwetsbare groepen (verder) geïsoleerd raken.

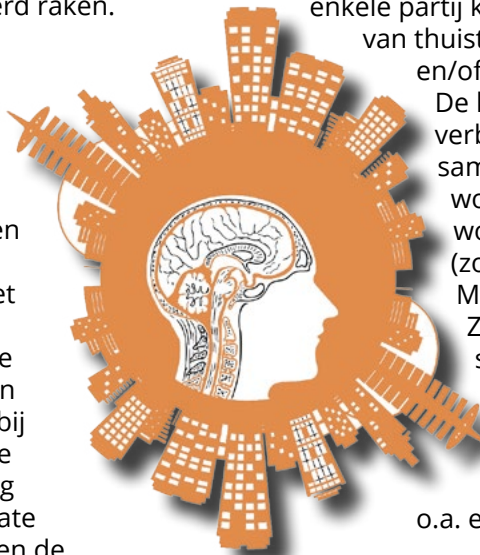
Een slimme gemeente wil antwoord bieden op de uitdagingen van onze tijd, bijvoorbeeld op het gebied van stikstofbeleid, duurzaamheid en ouderenzorg. Om die doelstellingen te halen, zetten slimme gemeenten een keten van technologie in: sensoren, het Internet der Dingen, *Big Data* en *Artificial Intelligence*. Waar eerst slechts enkele gemeenten het voortouw namen, zijn er nu massaal visies opgesteld waarbij meerdere lagen binnen de gemeente betrokken zijn. *Smart cities* zijn al lang geen toekomstmuziek meer. Naarmate de omvang van de steden groeit, doen de uitdagingen voor steden dat ook. Denk alleen maar eens aan milieudruk door bevolkingsdichtheid. Het toenemende bewustzijn van klimaatverandering en de kwetsbaarheid van steden voor extreme weersomstandigheden. Luchtkwaliteit is ook een steeds belangrijker aspect van stedelijke omgevingen en gezondheidszorg.

Een slimme gemeente zet technologie en data in om haar doelstellingen te behalen. De essentie van een slimme gemeente is echter niet simpelweg een stad volgestouwd met nieuwe technologie. Het is vooral een stad waar de praktische behoeften en verwachtingen van inwoners worden vervuld. Bij een slimme gemeente worden daarom bewoners

betrokken, vindt cross-sectorale samenwerking plaats én worden technologie en data gebruikt. Slimme steden hebben met elkaar gemeen dat ze hun diensten en activiteiten doeltreffender willen maken en maatschappelijke issues willen oplossen, onder meer op gebieden als gezondheid, klimaatverandering, veiligheid, volkshuisvesting, arbeidsparticipatie en vervoer.

Voor plattelandsgemeenten is het zaak te zorgen voor goede internetverbindingen. Iedereen die daar lang comfortabel wil blijven wonen is voor (zorg) communicatie afhankelijk van snel internet. Geen enkele partij kan op zichzelf de implementatie van thuishetchnologie succesvol organiseren en/of succesvol in de markt zetten. De kunst en kracht is het onderling verbinden van netwerken, zodat samen een geïntegreerd traject kan worden aangeboden. Landelijke woonzorgconsumentenorganisaties (zoals Ouderenbonden, Omroep Max, Rode Kruis, Humanitas, Zonnebloem en LaCoTA) kunnen samen gemeentelijke Allianties voor Langer Comfortabel Wonen vormen. Samen kunnen zij er aan bijdragen dat gemeenten slimmer en inclusiever worden en daarbij o.a. effectieve aandacht besteden aan:

- Andere en nieuwe woonvarianten zoals *tiny houses* en vormen van Gemeenschappelijk Wonen, waaronder Virtuele Woongemeenschappen en Buurgemeenschappen. (Zie voor meer info [Gemeenschappelijk Wonen](#))
- Inclusieve wijken. (Zie voor meer info [Special nummer 4: Smart homes, inclusieve wijken, slimme gemeenten en smart cities](#))
- Tegengaan van eenzaamheid. (Zie voor meer info [Special: Gemeentelijke Coalities tegen Eenzaamheid](#))
- Woningen met Zorgzekerheid. (Zie voor meer info [Woningen met Zorgzekerheid](#))

Wim Kromwijk belicht iedere editie een aspect van Anders, Actief en Comfortabel Wonen in een kleine woning. Wim is directeur van LaCoTA, een inkoopcoöperatie op het gebied van anders, actief en duurzaam wonen. Kernbegrippen daarbij zijn buurgemeenschappen, participatie, veiligheid, personenalarmering, domotica, (digitale) mantelzorg, WMO en het opzetten van een open standaard voor een landelijk werkend mantelzorgprogramma. Dit alles om met moderne slimme thuishetchnologie langer comfortabel thuis te kunnen blijven wonen. LaCoTA geeft op haar [website](#) en in haar [nieuwsbrief](#) veel informatie over [mantelzorgwoningen](#), [gemeenschappelijk wonen](#) en [comfortabel wonen](#). Wie een vraag heeft aan Wim kan hem [mailen](#).

IBOLYA MOÓR

Debutert binnenkort

met een fascinerende thriller:

**BLIJF
OP DE
HOOGTE!**

Schrijf je nu vrijblijvend in op:
 www.ibolyamoor.com

 @Ibolyaschrijft @doorwijzer @doorwijzer33@gmail.com

© Foxinity Graphic Design

➡ Helpt jou naar een gezonde leefstijl

Gezonder eten zonder producten te schrappen? Ik help je met een gezond eetpatroon snel aan een nieuwe leefstijl!

➡ Sportvoeding advies op maat

Als sporter op zoek naar betere prestaties en een sneller herstel? Ik help je met een perfect voedingsplan!

50%
korting op het
intakegesprek!
Maak nu een afspraak
en vermeld code
1402

➡ De leukste en lekkerste kookworkshops

Koken met vrienden? Een speciale gelegenheid? Ik maak voor iedereen een kookworkshop op maat!

Organiseer nu een kookworkshop met vrienden bij jou thuis en doe zelf gratis mee! Neem contact op voor meer informatie.

Regina Frakking
Voedingsdeskundige

www.afvallen-huizen.nl

ALLE ADVERTENTIES ZIJN INTERACTIEF. KLIK OP DE ADVERTENTIE VOOR MEER INFO.

Ons 'Finding A Better Way To Live'-project is afgerond, maar je kunt onze vlogs en blogs uiteraard nog steeds bekijken en lezen op onze website. Zo kun je inspiratie opdoen over hoe jij beter zou willen leven. Wij broeden weer op nieuwe plannen om ons leven te verrijken. Houd ons in de gaten en als je onze inspanningen om dit alles met jullie te delen waarderen, dan is het fantastisch als je ons wilt steunen!

Steun ons door een stokbroodje te doneren.

KLIK HIER

**FINDING A BETTER
WAY TO LIVE**

www.findingabetterwaytolive.com/support-us

**groene
avonturen**

Met Groene Avonturen geef ik wildplukwandelingen en wilde kookworkshops. Daarnaast schrijf ik over natuurlijk en avontuurlijk leven op mijn blog.

Met als doel: mensen laten zien hoe mooi natuurlijk(er) leven is.

www.groeneavonturen.nl

Studente Sanne Lam ontwerpt eigen tiny house voor minor Architectuur

„Al mijn WENSEN zitten erin”

Steeds vaker wordt *tiny house*-bewoonster Elke Rabé benaderd door studenten die tijdens hun studie in een opdracht of voor hun afstuderen een onderwerp kiezen dat gerelateerd is aan *tiny houses*. Wat maakt dat ze dit als onderwerp kiezen, wat onderzoeken ze precies en wat kunnen we leren van dit onderzoek? In deze editie komt Sanne Lam aan het woord. Al jaren heeft zij een fascinatie voor *tiny houses*. Zij is studente *Spatial Design* aan de kunstacademie in Utrecht en vertelt Elke hierover en over de opdracht waarin ze haar ideale woonruimte ontwierp... een *tiny house*.

Vertel eens over de studie en je opdracht.

Spatial Design is ruimtelijke vormgeving en wij doen opdrachten voor landschap, stedelijk design, architectuur en interieur. Je kan steeds bij elke opdracht kiezen welke schaal je zou willen doen. In het derde jaar kan je een minor volgen. Ik wilde toelating doen voor een minor *Architectuur* bij de kunstacademie in Amsterdam. De opdracht was om je ideale woonruimte te ontwerpen. Ik koos voor het ontwerpen van mijn *tiny house*. De opdracht was eigenlijk heel vrij, er was alleen de eis dat je je ideale woonruimte zou ontwerpen en dat mocht je doen met teksten, tekeningen, video's, foto's, helemaal zoals jij dat zou willen en hoe jij jezelf kon presenteren en wat je kan. Dus ik heb het voornamelijk door middel van tekeningen en 3D-tekeningen gedaan met wat tekst voor toelichting.

Wat maakt dit jouw ideale woonhuis?

Voor mij is het ideaal omdat al mijn wensen erin zitten, voor een ander kan dat natuurlijk weer anders zijn. Ik heb er mijn dromen, die ik van klein af aan heb, erin verwerkt: een raam met een zitje, dat je naar boven naar de sterren kan kijken en dan de openslaande deuren. Alles wat je nodig hebt zit bij elkaar, voor mij zit alles hier wel in.

Heb jij bij het ontwerp van binnen naar buiten gedacht of van buiten naar binnen?

Omdat ik al jaren gefascineerd ben door *tiny houses*, wist ik wel goed wat ik wilde. Dus heb ik eerst op papier gezet wat mijn eisen zijn en toen ben ik gaan schetsen. Vanuit daar liep het voort naar de vorm en de indeling.

Dus dan zou je zeggen toch van binnen naar buiten: hoe wil ik leven en welke vorm past daarbij?

Ja, inderdaad. Verder wilde ik een natuurlijke uitstraling, lichte kleuren en dat heb ik in mijn *moodboard* duidelijk naar voren laten komen.

Hoe heb je je onderzoek aangepakt?

Ik heb eerst onderzocht wat de eisen zijn, welke maten mogelijk zijn en daar ben ik op gaan schetsen. Ik ben uitgegaan van een trailer van 2,55 bij 7,20 meter niet hoger dan 3,38 meter. Daar ben ik vormstudies voor gaan maken met schuim, zodat ik kleine modellen had om ze vast te kunnen houden en bekijken. Ik heb gekozen voor een model waarbij het dak over de lengte schuin helt, zodat ik er meerdere dakramen in kan hebben en je naar de sterren kan kijken als je in bed ligt. Ik heb gezocht naar een handig dak daarvoor, waarbij je wel genoeg sta-ruimte over houdt. Tussen de ramen liggen de zonnepanelen. Deze optie leek het meest handig. Het bed is dan aan de korte hellende kant met eronder de keuken. Ik wilde ook graag een zitje waar je naar buiten kan kijken, dus dat was vanaf het begin af aan wel het uitgangspunt. De trap is meteen opbergruimte. Ik heb wel eerst meerdere indelingen uitgewerkt, waarbij deze mijn favoriet werd. Vervolgens heb ik hier een maquette van gemaakt helemaal op schaal en met Vectorworks,

© Sanne Lam

© Sanne Lam

© Sanne Lam

© Sanne Lam

een tekenprogramma, heb ik de tekening uitgewerkt.

Heb je ook al nagedacht over de techniek of technische ruimte?

Nee, dat was bij deze opdracht nog niet aan de orde. Dus ik heb wel bewust de badkamer en keuken bij elkaar in de buurt ontworpen, zodat je dat niet op twee plekken hebt, maar ik heb er nog geen ruimte voor gereserveerd in dit ontwerp. Ik heb wel bedacht dat er aan de kant van de badkamer nog iets aangebouwd zou kunnen worden.

Dus dingen als een boiler heb je voorsnog niet in je huis ontworpen?

Nee, de basis is er nu een beetje, de techniek moet er later nog bij.

En is het de bedoeling geweest dat je er in het curriculum mee verder gaat of was dit een losstaande opdracht?

Nee, het was een losstaande opdracht. Het was meer voor de opleiding om te zien wat kan jij en zit er potentie in om bij ons op de opleiding te starten.

Kreeg je commentaar erop?

Nee, ik kreeg er niet eens feedback op. Ik weet alleen dat ik aangenomen ben op basis van dit ontwerp. Maar als er een mogelijkheid komt in de opleiding wil ik er graag mee verder. Het zou leuk zijn als ik hem ooit helemaal uitgewerkt kan hebben. Zeker de constructie en techniek die ik nu in mijn opleiding mis, dat is wel iets wat ik graag zou willen uitwerken. Ik ben deze minor ook gaan doen voor een beetje meer uitdaging.

Heb je ook nagedacht over lichtinval en hitte?

Ja, ik wilde graag daglicht door het dak. Ik wilde natuurlijk dat zitje en dat ik bij het afwassen naar buiten kan kijken. Verder heb ik wel over de kleur van de buitenkant nagedacht. Dat het niet te donker zou worden, want dat houdt de warmte natuurlijk vast, maar qua materiaal en isolatie niet. Dat vond ik ook lastig te vinden online.

Ik dacht hier zelf vooral aan vanwege je dakramen, want via die ramen komt heel veel warmte binnen en in de winter verlies je daar juist veel warmte. Hoe staat het huis georiënteerd?

Dat is nog helemaal vrij.

Vanuit technisch oogpunt is het natuurlijk van belang dat

© Elke Rabé

er voldoende licht op je zonnepanelen komt, dus dat zou op zuid georiënteerd moeten zijn voor de beste efficiëntie. (We bekijken samen nog wat meer technische ontwerp overwegingen uit en hoe ik daar in mijn eigen ontwerp mee heb gewerkt, want dit is voor Sanne iets waar ze nog niet over heeft nagedacht).

Ik zie dat jij bekleding hebt op je dak zoals je normaal een gevelbekleding zou uitwerken, is dat bewust?

Dat is vooral een optisch iets, ik weet niet of dit uiteindelijk ook mogelijk zou zijn.

Je vertelde dat je al heel lang een fascinatie had voor tiny houses. Waar heb jij het voor het eerst gezien of waar ben je het voor het eerst tegengekomen?

Eigenlijk nog nooit echt in het echt, maar wel op Pinterest-foto's en Youtube-filmpjes. En ik heb er ook boeken over. Gewoon het feit dat je alles bij elkaar hebt in je eigen huisje en dat je niet meer nodig hebt, dat lijkt mij heel fijn.

Zou je er ook echt willen wonen of vind je het alleen interessant vanuit je vakgebied?

Nee, ik zou er denk ik ook wel echt kunnen en willen wonen. Dus misschien als ik genoeg geld heb, na mijn studie of zo, ga ik hem wellicht ook echt nog eens bouwen. Mijn zusje doet de opleiding meubelmaken, dus wie weet komt dat nog van pas. Dan zijn we een team. Het is ook wel een prachtige studentenwoning!

Onder het motto MY Tiny Home - Live Simply (MYTHELS) bouwt Elke in 2017 haar eigen huisje. Nu is MYTHELS 2 er en woont zij heerlijk in het groen. Voor Klein Wonen Magazine belicht zij iedere editie op haar eigen wijze het fenomeen klein wonen.

VLOG

HUISJE VAN NATUURLIJKE MATERIALEN

HILDE & OSCAR

Hilde de Leeuw en Oscar van Keulen gingen op zoek naar een betere manier om te leven. Daarvoor bezochten zij allerlei duurzame en ecologische projecten in binnen- en buitenland. Hun ervaringen verwerkten zij op een luchtige manier in blogs en vlogs op hun webpagina *[Finding A Better Way To Live](#)*.

De vlogs van het vrolijke stel gaan niet altijd alleen maar over klein wonen, maar ook over duurzame en ecologische manieren van leven of bouwvormen. Ditmaal nemen zij een kijkje bij Leen in Portugal. Haar huisje werd verwoest door een grote bosbrand en nu bouwt zij op Indiase wijze aan een nieuw huisje van leem en andere natuurlijke materialen om haar ecologische footprint zo klein mogelijk te houden.

Bekijk snel deze vlog van Hilde en Oscar door op de play button in de foto te klikken.

KAT ALS BEWAKER VAN JE DICHTSLAANDE DEUR

door Margo de Kemp

De meesten van mijn vrienden en kennissen weten dat ik graag fröbel met wol, dus krijg ik regelmatig een zak met restjes brei- of haakgaren. Soms met de meest afgrijselijke kleuren of structuur! Ik had inmiddels al een grote opbergdoos vol. Tijd voor actie!

Iedereen heeft wel een goed doel dat hem of haar gelijk aanspreekt. Dat is bij mij de stichting "Les Chats Libres du Bazois". Vorig jaar zomer is een gezinnetje katten in onze Franse schuur komen wonen. Erg schattig natuurlijk, maar we hadden geen zin in uitbreiding in het jaar daarop. Deze stichting maakt het onder andere mogelijk om zwerfkatjes te castreren of steriliseren. Zij hebben ons gigantisch geholpen om het gezin een goede start te geven.

Als dank maak ik regelmatig katachtige artikelen die zij kunnen verkopen. Van de opbrengst kunnen ze andere zwerfkatjes een warm mandje geven of zorgen dat de populatie in toom blijft.

Ik wilde dus iets maken voor deze stichting. Iets wat

op een kat lijkt en wat wellicht in de smaak kan vallen bij de kopers. Omdat we zelf een deur hebben die wel eens dicht slaat door de wind, dacht ik gelijk aan een deurstopper. Verder wilde ik dat het ontwerp eenvoud uitstraalt. Tenslotte is mijn motto *enjoy the simple things*.

Dit is hem geworden. Hopelijk vinden jullie ze ook leuk. Ook handig voor openslaande deuren in je *tiny house*!

Het patroon en uitleg vind je links hiernaast. Veel haakplezier!

Lieve haakgroetjes,
Margo

DOWNLOAD
hier het **PATROON**

VERRASSINGEN in je EIGEN OMGEVING

Mensen reizen graag om nieuwe dingen te ontdekken en bekijken, maar verliezen vaak hun eigen omgeving uit het oog. Dit Engelstalige boekje helpt je om eens met andere ogen te kijken naar de dingen om je heen en waarvoor je dus helemaal niet ver hoeft te reizen.

Het doet een beetje aan als een dagboek, want je kunt er zelf ook in schrijven. Er is voor iedere dag een opdracht om je eigen omgeving te (her)ontdekken. Neem bijvoorbeeld eens de eerste de beste bus die voorbij komt en stap lukraak ergens uit. Of sta eens even aandachtig stil bij een stuk straatkunst. Leuk toch?

En zo hebben Lonely Planet en co-auteur Alex Leviton nog 364 verrassende tips en uitdagingen om je avontuurlijke reislust ook dichtbij huis te stillen. De meeste suggesties nemen niet meer dan 10 minuten tot een uurtje in beslag, dus ook prima te doen als je het druk hebt. Laat je erin meegaan en je zult verrast worden door je vertrouwde omgeving.

Explore Every Day

365 Daily prompts to refresh your life

Schrijver **Alex Leviton**

Uitgeverij **Lonely Planet**

ISBN: **978-17-8868-635-8**

Prijs: **€ 13,99**

ECOLOGISCH leven met **STIJL** en **COMFORT**

Eco Lifestyle

Aan de slag!

Schrijver **Anne Drake**

Uitgeverij **Manteau**

ISBN: **978-90-2233-666-3**

Prijs: **€ 22,50**

Anne Drake liet met haar eerste boek *Doe het zelf! Ecologie Op Hoge Hakken* al zien dat je niet back to basics hoeft te wonen om je ecologische voetafdruk te verkleinen. Haar nieuwe boek *ECO Lifestyle* is opnieuw prachtig vormgegeven, maar vooral motiverend om zelf ecologischer te gaan leven.

De Belgische schrijfster borduurt succesvol voort op haar eerste boek en blijft zich afvragen: *wat kunnen we zelf doen om het milieu te sparen?* En dat zonder in te boeten op comfort en stijl.

Naast de kleine motivatiespeech waarom het belangrijk is om milieubewuster te leven, geeft Anne Drake vooral alternatieven hoe het wél duurzamer kan. Tevens staan er in het boek 12 veganistische recepten en een stuk of 20 recepten om zelf verzorgingsproducten en schoonmaakmiddelen te maken, zoals haar DIY afwasmiddel gemaakt van klimop, zelfgemaakte tandpasta of *solid shampoo bar*.

Echt een aanrader voor de liefhebbers van chemicaliën vrije duurzame producten.

„In een
KLEIN HUIS
zal
ROMMEL
je sneller
IN DE WEG
zitten”

© Anita Kalsbeek

Mensen aanzetten tot nadenken over wat ze nodig hebben en vooral wat niet. Met dat doel voor ogen schreef Anita Kalsbeek haar boek *Eindelijk goed opruimen*. Als professioneel *organizer* en coach weet zij waarover zij praat, dus voelde Klein Wonen Magazine haar eens aan de tand over de hype die ontspullen heet.

INTERVIEW

Mensen die kleiner willen gaan wonen heeft Anita Kalsbeek nog niet als klant gehad, maar dat is een kwestie van tijd. Ontspullen is voor wie kleiner gaat wonen een must, maar niet altijd even gemakkelijk. „De meeste mensen vinden het moeilijk om dingen weg te doen waar herinneringen aan zitten. Wat dat precies is, is voor iedereen weer anders. Voor de een is het kleding, die tijdens bepaalde gebeurtenissen gedragen zijn, voor de ander zijn het spullen van een overleden familielid. Andere dingen waar mensen moeite mee hebben om weg te doen, zijn dingen waar ooit veel geld aan uitgegeven is, maar die nu nauwelijks iets opbrengen als je het verkoopt. Ze vinden het dan zonde van het geld.”

De Amersfoortse is meer dan alleen een opruimcoach. Ze biedt een lifestyledienst aan en helpt mensen ook met het ordenen van hun huishouden en een goede planning. Opruimen is wel een veel gevraagde lifestyledienst bij haar bedrijfje Anita Maakt Ruimte. Zeker nu ontspullen helemaal hip is. Voor die hype heeft Anita wel een verklaring. „Over het algemeen hebben mensen een druk leven. Als ze thuiskomen willen ze rust ervaren.

Dat lukt vaak niet als er teveel prikkels om je heen zijn door bijvoorbeeld te veel spullen. Natuurlijk spelen media ook een grote rol. Zo heeft de Netflix-serie met de Japanse opruimgoeroe Marie Kondo het opruimen weer behoorlijk op de kaart gezet. Daarnaast zie je op bijvoorbeeld Instagram en Pinterest vaak mooie plaatjes van opgeruimde interieurs. Dat versterkt bij mensen het idee dat zij dit ook willen.”

Zelf begon Anita met organiseren en opruimen in een hectische periode tussen twee studies in. Een tijd dat ze wel wat prikkels minder kon hebben. Opruimen bracht haar de benodigde rust. „Alles wat je om je heen ziet, hoort of ruikt zijn prikkels. Je hersenen reageren daar op en maken zonder dat je je daarvan bewust bent een afweging of het belangrijk voor je is of niet. Alles wat onbelangrijk lijkt, wordt voor een groot deel weg gefilterd. Je merkt dat bijvoorbeeld als je elke dag dezelfde route naar je werk rijdt. Soms constateer je dat je op de automatische piloot op je werk bent belandt. Maar gebeurt er onderweg iets bijzonders, dan ben je ineens alert en kun je je dat als je aankomt op je werk ook nog heel goed herinneren. Als je huis rommelig is, zie je dat elke keer als je je huis binnen komt. Is dit eenmalig of maar voor een korte periode het geval, dan zie je het en onderneem je actie. Als je geen actie onderneemt en de situatie wordt blijvend, dan valt het je na verloop van tijd nauwelijks meer op. Maar ergens op de achtergrond registreren je hersenen het wel. Dat kan je een gevoel van onrust geven. Daarnaast zijn er vaak nog terugkerende ergernissen van dingen niet kunnen vinden of dingen niet makkelijk kunnen pakken of terugleggen vanwege overvolle kasten.”

Het heerlijke gevoel dat het opruimen haar gaf gunde Anita anderen ook en zij besloot haar beroep te maken om mensen hiermee te helpen. Dat doet zij met onlinecursussen en persoonlijke hulp. Verandering in gedrag is daarbij het belangrijkste uitgangspunt. „Met name ervoor zorgen dat de instroom van spullen minder wordt, is vaak moeilijk. Vaak ontstaat er tijdens het opruimen wel het besef dat bepaalde spullen te makkelijk aangeschaft worden en gaan mensen een tijdje wat bewuster om met wat ze kopen. Maar ons oude gedrag is zo ingesleten in ons systeem dat je na een tijdje vaak ongemerkt weer in je oude gedrag vervalt. Hetzelfde

© Anita Kalsbeek

„Je bewust worden van wat je koopt is een belangrijke factor”

geldt voor spullen op de juiste plek terugleggen. Als je dat niet gewend bent, is het lastig om die gewoonte blijvend aan te leren en zal je regelmatig in de fout gaan. Het kost tijd om oude gewoontes af te leren en te vervangen door nieuwe.”

De vergelijking tussen ontspullen en een dieet lijkt al snel gemaakt. Voor je het weet is al je nieuw verworven ruimte weer vol gestouwd en keert de onrust terug. „Soms wel”, weet Anita. „Zolders, bergingen en schuurtjes zijn hier berucht om, omdat dingen daar vaak even *tijdelijk* neergelegd worden. Bijvoorbeeld omdat je het wilt verkopen of naar de kringloopwinkel wilt brengen en vervolgens min of meer vergeet dat het er nog is. Maar als je het opruimen grondig aanpakt en daarbij een goed opbergsysteem creëert, waarbij alles een vaste plek heeft, blijft het vaak wel netjes. Als er dan toch spullen rondslingeren, is het een kleine moeite om ze op de juiste plek terug te leggen. Daarbij is het ook belangrijk dat je ervoor zorgt dat er niet teveel nieuwe spullen bij komen terwijl er niets weg gaat. Je bewust worden van wat je koopt en waarom is dan ook een belangrijke factor bij het op orde houden van je huis. Net zoals je niet op gewicht blijft als je na een dieet weer ongelimiteerd alles waar je zin in hebt gaat eten. Uiteindelijk is bij de meeste mensen nog wel af en toe een *onderhoudsbeurt* nodig. Af en toe even je kasten en lades nalopen op overbodige spullen. Zowel je interesses als je leefstijl kunnen veranderen, waardoor je dingen niet meer nodig hebt. Zo hebben wij zelf recent besloten de kampeeruitrusting weg te doen omdat wij de afgelopen jaren niet meer

gekampeerd hebben en ook niet denken dat in de toekomst nog te gaan doen.”

Of het nu gaat om mensen die een opgeruimder huis willen of mensen die kleiner willen gaan wonen, de aanpak van Anita is grotendeels hetzelfde. „In alle gevallen is het zo dat je rekening houdt met de ruimte die je hebt voor de spullen. Daarbij is het wel zo dat de focus bij kleiner wonen vaak op andere dingen ligt. Bij mensen die hun huidige huis willen opruimen, ligt de nadruk vaak op het opruimen van de spullen die je in kasten en lades vindt of die bijvoorbeeld op zolder staan. Soms resulteert dat ook in het wegdoen van meubels, bijvoorbeeld een kast die niet meer nodig is. Als mensen kleiner gaan wonen, moet er vaak in eerste instantie een keuze gemaakt worden welke meubels er mee verhuisd worden. Ik denk ook dat de onrust die rommel creëert vergelijkbaar is, maar ik kan me wel voorstellen dat je in een klein huis eerder gaat opruimen omdat je minder ruimte hebt. Rommel zal je daar eerder in de weg zitten, omdat je minder ruimte hebt om het te verplaatsen of in een hoek te schuiven waar je het niet ziet.”

In haar recent verschenen boek *Eindelijk goed opruimen* geeft Anita tal van tips, die uitstekend van pas komen bij het opruimen en ontspullen. Om een goede start te maken heeft zij alvast een goed advies. „Begin klein, met een lade of een kast. En kies dan bij voorkeur een plek waar je je het meest aan stoort. Door klein te beginnen zie je meteen resultaat en dat motiveert om door te gaan. Bovendien heb je dan meteen je grootste ergernis aangepakt, wat je weer energie geeft om ook de rest aan te pakken.”

© Anita Kalsbeek

Eindelijk Goed Opruimen

Schrijver **Anita Kalsbeek**
Uitgeverij **Brave New Books**
ISBN: **978-94-0219-700-6**
Prijs: **€ 20,95**

Echt OPRUIMEN met een PROFESSIONAL

Er zijn al enorm veel boeken geschreven over opruimen, maar elk boek geeft weer andere inzichten. Zo ook *Eindelijk Goed Opgeruimd*. Professioneel *organizer* Anita Kalsbeek laat in haar boek goed zien hoe je echt goed opruimen kunt aanpakken. Dit doet zij met veel tips en beschrijft tevens hoe je ruimtes naar hun functie indeelt en hoe je beslissingen neemt over je spullen. Prettig leesbaar, wat je kan helpen het proces van opruimen onder de knie te krijgen. Vooral de korte samenvattingen en actiepunten aan het einde van ieder hoofdstuk zorgen voor veel houvast. Compleet en praktisch!

Heerlijke VERLEIDING tot NOMAD LIFE

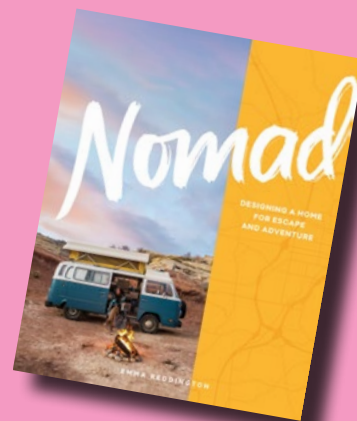
Het leven als nomade kan zeer verleidelijk zijn en dat wordt het zeker als je dit boek onder ogen krijgt. Met behulp van mooie foto's van Sian Richards creëert schrijfster Emma Reddington in dit Engelstalige boek een sfeer waarin vrijheid hoog in het vaandel staat.

In 26 verschillende portretten van *nomads*, wonend in *vans*, caravans, *tiny houses*, boten en schoolbussen schetst zij een fraai beeld van mensen die ervaringen belangrijker vinden dan bezit. De meesten leven *off-grid* en met de afsluitende hoofdstukken over badkamers, toiletten en opslag en de Road Map to Freedom, waarin je allerlei zaken aantreft voor het vinden van een juiste *nomad*woning, kun je dit boek uitstekend gebruiken als start van een *off-grid*-leven.

Nomad

Designing a home for escape and adventure

Schrijver **Emma Reddington** Uitgeverij **Artisan** ISBN: **978-15-7965-813-7** Prijs: **€ 26,00**

VOER om je GROENE DEUGD boven te halen

Je hoeft geen dikke pil te lezen om te veranderen en te stoppen met het milieu te vervuilen. Maarten Meester beschrijft in zijn essay *De Meestermethode* op efficiënte wijze hoe je dit kunt doen.

Leidraad zijn oude wijsheden van de Romeinen en Grieken. De groene deugd zit in ieder mens, maar hoe haal je die naar boven? De schrijver wenst zijn lezer op de omslag nog heel even veel plezier met zijn of haar leven zonder rij-, vlieg-, vlees- en koopschaamte, want dat is na het dicht slaan van zijn boekje voorgoed verleden tijd en kijk je met verbazing naar je vroegere zelf.

Kortom, Maarten gelooft er heilig in dat hij met zijn rake tekst een rol kan spelen in de aanpak van de klimaatcrisis. Wellicht wat erg ambitieus, maar een prima poging is het zeker.

De Meester-methode

De makkelijkste manier om te stoppen met milieuvervuilen

Schrijver **Maarten Meester** Uitgeverij **Prometheus** ISBN: **978-90-4463-978-0** Prijs: **€ 19,99**

OPRUIMHANDLEIDING voor het hele GEZIN

Opruimen is één. Opruimen met het hele gezin is een heel andere opgave. De Zweedse schrijfster Eva Jarlsdotter slaagde in de opdracht en legt haar methode haarfijn uit in *Een Opgeruimd Gezin*. Zij leeft nu zonder rommel en chaos met haar man en kinderen door de op waarde creëren gebaseerde Japanse LEAN-methode te combineren met typisch Zweeds minimalisme. In 7 simpele stappen beschrijft Eva hoe de gezinsfrustratie van een onoverzichtelijk huishouden beetje bij beetje wordt omgetoverd tot een minimalistische flow waar alle gezinsleden baat bij hebben. Een prima handleiding met handige samenvattingen voor ieder gezin met plannen voor minimalisme.

Een Opgeruimd Gezin

Van frustratie to flow

Schrijver **Eva Jarlsdotter** Uitgeverij **Kosmos Uitgevers**

ISBN: **978-90-2157-286-4** Prijs: **€ 20,00**

BULKEND van KLEIN WONEN-INSPIRATIE

Soms moet je klein denken om groot te leven. Dat is wat Brent Heavener, oprichter van de Instagram-feed @TinyHouse, als boodschap wil mee geven in dit boek.

Hij zocht maar liefst meer dan 250 foto's van de meest uiteenlopende kleine huisjes bij elkaar. Brent brengt ze in *Tiny House, live small, dream big* onder in 8 hoofdstukken. Van boomwoningen tot waterhuisjes en van *tiny houses* op wielen tot camperbusjes.

Een boek dat bulkt van de inspiratie. Brent wil dat je groot droomt en dat is precies wat er met je gebeurt als je dit superleuke boek doorbladert. En ook leuk: met een formaat van 18 x 13 cm is het ook behoorlijk *tiny* voor een fotoboek!

Het gaat in *Tiny House, live small, dream big* dus vooral om plaatjes kijken. Klein Wonen Magazine mag jullie trakteren op enkele foto's als *sneak preview*.

Tiny House

Live small, dream big

Schrijver **Brent Heavener** Uitgeverij **Ebury Press** ISBN: **978-05-2557-661-7** Prijs: **€ 19,99**

> Een fraai tiny house op wielen van Oostenrijkse makelij.

> Ben en Mande toverden een oude bus om tot droomhuis.

© Joshua Engberg/Tiny House Basics, Tiny House Live Small Dream Big, Pagina 107, Ebury Press

> Joshua en Shelley bouwden hun eigen huisje op een trucktrailer.

> Het sfeervolle interieur van Trevor Gay's Heart of it All House.

Offroad keuken

VLOG

BRAM & MELANIE

Lekker eten is ook belangrijk als je in *the middle of nowhere* zit, dus is een goed uitgerust keukentje aan boord geen overbodige luxe. Bram showt in deze vlog de offroadkeuken in zijn 4x4 met daktent.

Melanie en Bram trouwen in 2015 en zijn op weg naar huisje, boompje, beestje. Al snel merken zij niet gelukkig te worden van hun koophuis en alle spullen. Een tv-aflevering van Floortje en een ontmoeting met mindset-coach Michael Pilarczyk openen hun ogen. Plots is het helder wat zij echt willen met hun leven: reizen! Zij verkopen hun huis, bouwen een *tiny house* als thuishonk in Nederland en trekken er samen met hun hond Kay lustig op uit in hun 4x4 met daktent.

Met hun eigen leven willen zij anderen inspireren om ook op zoek te gaan naar maximaal leven. Daarom delen zij hun persoonlijke belevenissen graag met de wereld op hun webpagina *Offroad Dog* en hebben zij onlangs een gratis e-book gelanceerd. Voor Klein Wonen Magazine vertellen zij ieder kwartaal in een vlog over hun leventje op enkele vierkante meters.

OVERAL TER WERELD THUIS

INTERVIEW

Voordat ze als horecaondernemers voor jaren vast komen te zitten op een vaste plek willen Aron Versteeg en Quinten Machielse eerst nog even van hun vrijheid genieten en de wereld zien. Een vrijheid die zij wel combineren met hun horecatoekomst, want ze reizen van Den Bosch naar Australië langs tal van wereldkeukens om te leren en zich te laten inspireren. Dit doen zij in een stokoude Landrover met 2 daktenten, die zij zelf helemaal ombouwden tot hun mobiele huisje. „Waar op de wereld ook, hebben we het gevoel van thuis zijn.”

> Quinten (rechts) en Aron (links) met hun goede ouwe Jaq.

Aron en Quinten leren elkaar kennen tijdens hun opleiding *horecamedewerker* op de praktijkgerichte scholengemeenschap De Rooi Pannen in Tilburg. De aanstaande kok en kelner/sommelier komen er al snel achter dat zij veel gemeen hebben. „Waaronder een ondernemende instelling”, vertelt Quinten. „We hebben in het laatste jaar van onze opleiding dan ook besloten om in de toekomst samen een restaurant te openen.” Het tweetal doet na hun opleiding werkervaring op bij verschillende restaurants en denkt al na over hun eigen restaurant als het idee van zoveel vastigheid plots een rem zet op deze ontwikkeling. „Toen we bezig waren met een bedrijfsplan besloten we om eerst nog een paar jaar van de vrijheid te genieten en te gaan reizen. We wilden de wereld zien, voordat we vast zouden zitten op een locatie voor de komende 10 à 15 jaar. Zo kwamen we op het idee om verschillende soorten horeca en keukens over de hele wereld te gaan verkennen in de cultuur waarin het is ontstaan. Echte Italiaanse pasta maken leer je uiteindelijk alleen van een echte Italiaanse grootmoeder, toch?”

Het tweetal googelt zich suf en komt tot een lijst met mooie restaurants in Europa, het Midden-Oosten, Azië en Australië waar zij een kijkje in de

keuken willen gaan nemen en wellicht tijdelijk aan de slag kunnen om hun droom te bekostigen. De lijst is de rode draad van hun reis. Nu nog een middel van transport. „Toen we aan het fantaseren waren over reizen, waren we het er snel over eens dat we met een auto wilden gaan reizen. Europa heeft veel moois te bieden en het avontuur om met een auto naar Australië te reizen konden we

niet weerstaan. Een landrover stond al sinds vroege leeftijd op het verlanglijstje van Aron en is een van de beste auto's om door de grote verscheidenheid van gebieden te doorkruisen. Na een half jaar zoeken, zijn we bij onze Land Rover series III 109 terecht gekomen. We vonden de auto via Marktplaats en waren bij het

eerste bezoek gelijk verliefd. De gele kleur was iets wat we in eerste instantie niet in gedachten hadden, maar na een week waren we er beiden zo gehecht aan geraakt dat we het niet meer anders zouden willen”, lacht de 23-jarige Quinten.

Het 50 jaar oude beestje, die ze Jaq dopen, moet uiteraard wel even worden nagekeken met als resultaat een lang traject in de garage. „Nadat we de auto gekocht hadden, zijn we meteen op zoek gegaan naar een goede garage. Toen we daar binnen reden bleek er echter meer mis te zijn met de auto

„We vonden de auto op Marktplaats en waren bij het eerste bezoek verliefd”

> De zon gaat onder en Jaq is klaar voor de nacht.

dan we voorzien hadden. Na maandenlang sleutelen hebben we onder andere de oude benzinemotor vervangen door een jongere dieselmotor en moesten we de auto om laten keuren bij het RDW. Het keuren heeft uiteindelijk 2 maanden geduurd en een hoop geld gekost, omdat iedere monteur weer iets anders aan te merken had aan de auto en we daardoor weer terug moesten komen op een later moment”, vertelt Aron, die toegeeft dat ze de wanhoop soms nabij waren. „Er zijn zeker dagen vol twijfel geweest. Aan onze Land Rover is een hoop gesleuteld en aangepast door vorige eigenaren. Dit maakt de auto beter en sterker, maar alles behalve makkelijk om aan te passen. Bij een standaard model is het vervangen van een onderdeel een kwestie van kennis en de juiste onderdelen bestellen. Bij onze auto was het echter meer een proef van creativiteit en vakmanschap. Maar het is juist de uniekheid van de auto en onze eigenwijsheid geweest waardoor we bij deze auto gebleven zijn. En daar hebben we nog geen seconde spijt van gehad.”

Na de technische perikelen storten de horecaondernemers in spé zich op de inrichting van hun gele trots. „Voordat we de auto kochten hebben we veel online gekeken voor ideeën en inspiratie om de auto in te richten. Naast deze vaak prachtige voorbeelden hebben we vooral gekeken naar wat praktisch is. Samen met een interieurbouwer uit Den Bosch hebben we een ontwerp gemaakt voor de binnenkant van de auto. Het doel was om de auto zo praktisch mogelijk in te delen met een mogelijkheid om achter in de auto te kunnen leven. Het was van groot belang voor ons om de auto huiselijk te laten aanvoelen aangezien het als huis zou dienen voor de komende jaren. Dit hebben we kunnen bereiken door het interieur op te sieren met een kleed en Fatboy's”, legt Aron uit. Het duo breekt zich wel enige tijd het hoofd over de nachtelijke uurtjes in hun nieuwe woning. „Na het besluit om met een Land Rover te gaan reizen, in plaats van in een busje, hadden we al snel een uitdaging: de slaapplek. Met zijn tweeën achterin slapen is mogelijk, maar is meer voor stelletjes weggelegd dan voor 2 goede vrienden. 4x4 voertuigen met daktenten worden al jaren veel gebruikt in Nieuw-Zeeland, Australië en Afrika en dat was voor ons de meest logische oplossing voor het slaapprobleem. We hebben uiteindelijk voor 2 daktenten gekozen, zodat ieder zijn privacy heeft en we de ruimte achterin de auto maximaal kunnen gebruiken voor opslag en leefruimte.”

Inmiddels zijn Quinten en Aron neergestreken in het mondaine skioord Morzine, waar zij enkele maanden de catering verzorgen voor grote groepen in een luxe chalet. Een uitgelezen mogelijkheid om meer werkervaring op te doen en de Franse keuken te leren kennen, ook al betekent het dat ze hun gele vierwieler tijdelijk in Spanje hebben moeten achterlaten en hun reistempo behoorlijk wordt vertraagd. „Het is gebleken dat Australië binnen 2 jaar bereiken misschien wel een beetje te optimistisch was”, aldus Quinten, die samen met de geboren en getogen Boschenaar Aron terug kijkt op

> De kastjes maakten Quinten en Aron zelf.

© The Journey by Jaq

> Jaq op het Franse platteland.

© The Journey by Jaq

> Op de camping.

een mooie eerste periode in hun Land Rover. „De afgelopen maanden waren super! Het leven op de oppervlakte van een auto bevalt ons goed. Je leert al snel creatief te zijn om beiden je stukje privacy te creëren, waardoor de daadwerkelijke ruimte die je tot je beschikking hebt groter lijkt dan het is. Daarnaast is het heerlijk om de mogelijkheid te hebben om binnen 10 minuten alles in te pakken en naar een andere locatie te verplaatsen of boodschappen te doen terwijl je je hele huis meeneemt. Wonen in een extreem kleine ruimte, zoals in onze Land Rover, is ons vooral goed bevallen omdat het naast zeer mobiel erg knus is. Met name door de aankleding aan de binnenkant hebben we, waar we op de wereld ook zijn, het gevoel van thuis zijn. Het wonen in een kleine ruimte vergt echter wel veel zorgvuldigheid en is een hoop schoonmaakwerk. Het kleinste beetje rommel oogt vele malen erger in een kleine ruimte dan een normaal huis”, stellen de avonturiers.

De rondreizende levensgenieters genieten van de meest uiteenlopende lokale lekkernijen in Frankrijk, Spanje en Marokko en bivakkeren op allerlei mooie plakjes met hun gele huis op robuuste wielen. De kasbah van Tagounite, een kleine boerderij in het Zuid-Franse binnenland en een mini-camping in het Valenciaanse Chella zijn de plekken die het meest in hun geheugen gegrift staan. „Tijdens ons verblijf in Tagounite hebben we een week doorgebracht bij een nomadenfamilie, die een oud familiehuis aan het herbouwen is in de kasbah. We hebben daar een goede tijd gehad en veel geleerd over het vroegere leven in de Sahara en hoe je met zand, water en de uitwerpselen van een ezel een huis kan bouwen. Vooral de tochten door de woestijn waren erg indrukwekkend, overdag is het een kwestie van de hitte overleven en 's avonds word je overweldigd door de prachtige sterrenhemel en de absolute stilte.” Het woestijnavontuur is wel een ware beproeving voor hun landrover, die heel wat te lijden heeft. „De weg naar de Sahara bestond uit meer stenen dan we voorzien hadden. Door deze weg zijn er 2 schokbrekers gesneuveld, gelukkig hebben we dit in Tagounite gelijk kunnen repareren voor een klein prijsje. Na 6000 kilometer gereden te hebben is dit, gelukkig, tot op heden de enige pech die we gehad hebben”, vertelt de 21-jarige Aron, die vervolgens met zijn knokkel op de houten tafel tikt. „Even afkloppen!”

Spijt hebben Quinten en Aron nergens van tot nu toe. Hoewel..... Ondanks dat het een betoverende plek is op het strand van de Albufera ten zuiden

> Jaq op een Spaans landweggetje bij Chella.

© The Journey by Jaq

van Valencia hebben zij er niet alleen goede herinneringen aan. „Daar heeft 's nachts iemand ingebroken in de auto en al ons geld, 2 rugzakken en een MacBook gestolen. Dit heeft voor een hoop gedoe gezorgd en is een reden geweest waardoor we wat langzamer zijn gaan reizen dan gepland, doordat we eerder op zoek moesten naar werk in de omgeving. Dus achteraf zouden we spijt kunnen hebben dat we daar onze auto hebben geparkeerd, maar zelfs dat is een nieuwe ervaring geweest die we nu weer

rijker zijn”, glimlachen beiden, die nog dromende *vanlifers* graag aansporen om ook de stap te wagen. Enkele tips hebben zij wel. „Begin op tijd met het plannen en ga na het aanschaffen van de auto gelijk naar de garage voor een grote inspectie en laat alle mankementen repareren voordat je aan de binnenkant begint. En ga ervan uit dat er veel dingen tegen zullen zitten tijdens of voorafgaand aan de reis. Onthoud daarbij wel dat als je er 100 procent voor gaat, je nieuwe manier van leven de inzet en tegenslagen meer dan waard zullen zijn.”

> Prachtig zicht over de Sahara vanaf Jaq.

© The Journey by Jaq

MINIMALISME IS HOT

JANTINA'S VANLIFE

De Japanse opruimgoeroe en bestsellerauteur Marie Kondo - in 2015 één van de 100 meest invloedrijke personen ter wereld - heeft er een complete Netflixserie over, *Tidying Up*, waarbij ze mensen helpt orde te scheppen in chaos. Op datzelfde Netflix vind je ook een documentaire van 1,5 uur over minimalisme, je kunt er 101 boeken over lezen en als je zoekt op YouTube vliegen de tips & tricks je om de oren.

Ik dacht dat het iets was voor hipsters. Gedoe in een leeg huis met alleen een matras op de grond. Ik heb één aflevering van de serie van Marie Kondo gekeken en toen was ik er al klaar mee. Ik hoef niks met dat minimalisme, ik wil mijn spulletjes helemaal niet weg gooien. Tot ik het boekje las van tv-presentator Dennis Storm: *Weg Ermee*. Ik schrijf boekje, dat zou je negatief op kunnen vatten, maar dat is het niet. Het is gewoon een boekje, niet groot of lappen tekst. Je leest het gemakkelijk in een middag weg. Ik las het uit tijdens de lunch, verdeeld over 3 dagen. En ik vond het leuk!

De samenvatting van het boek: thuis leven alsof je op reis bent is de kunst van minimalisme.

En dat iedereen het minimalisme op zijn eigen manier in kan vullen. Zo had ik er nog niet over nagedacht en al lezend kwam ik er achter dat ik in de tijd dat ik in de camper onderweg ben al behoorlijk minimalistisch leef. Zonder het zelf in de gaten te hebben.

Met dat stukje *thuis leven alsof je op reis bent* ben ik ook eens rond gaan kijken in mijn eigen huis. We wonen in een twee onder één kap. Geen supergroot huis, maar een fijne ruimte voor 2 personen met 3 kleine slaapkamers, waarvan één kantoor is en de andere logeerkamer. Ik begon me af te vragen wat ik überhaupt nodig had. In de camper heb ik alles bij de hand wat ik nodig heb. Waarom kan ik maanden

onderweg zijn in een kleine camper zonder dat ik ook maar iets mis?

Onze camper voelt luxe. Als een hotelkamertje op wielen. Ik heb het gevoel dat ik niets mis. Oké, vooruit, we hebben geen toilet en soms mis ik die wél. Als het hard regent of erg koud is en ik in het midden van de nacht mijn bed én de camper uit moet om te plassen. Dus om te zeggen dat ik helemaal niks mis, dat is

niet waar. Maar ik mis bijzonder weinig! Heb ik al die spullen in mijn huis wel nodig? Wat heb ik allemaal in huis wat ik amper gebruik?

Door het reizen in de camper kwam ik er achter hoe weinig ik zelf nodig heb. Een plekje om lekker te zitten/relaxen, een bureau om aan te werken en een tafel om aan te eten. Plus een keuken, voorzien van alle gemakken. Als ik in de camper onderweg ben, praktiseer ik onbewust de kunsten van het minimalisme. Tot ik het boek van Dennis Storm las, had ik daar nog nooit over nagedacht. Ik leef eenvoudig in de camper. Ik heb maar heel weinig nodig. De dingen die ik dan belangrijk vind, zijn voornamelijk buiten de camper. Mooie landschappen, weidsheid, lekker buiten. Vrijheid. Warmte, lekker eten, een plek waar ik me veilig en op mijn gemak voel. Dat ik zo weinig nodig heb geeft me een extra soort van vrijheid.

En zo begin ik langzamerhand ook mijn huis steeds minimalistischer te maken. In de maanden dat ik in ons échte bakstenen huis woon ruim ik steeds meer op en geef steeds meer dingen weg. Soms verkoop ik dingen op Marktplaats, stop kleding in de bak van het Leger des Heils. Eigenlijk dacht ik dat ik niet zo veel spullen had, maar nu ik langzaam maar zeker iedere keer een lade, kast, hoek van de zolder of kamertje opruim en soms zelfs uitruim, blijkt dat ik best veel spullen heb. Spullen waar ik zelden tot nooit iets mee doe. Ik word er niet persé gelukkiger van. En voordat ik als Marie Kondo ga klinken: ik gooi/geef niet alles weg hoor. Ik zie mezelf niet als minimalist. Met een kast vol boeken waar ik geen afscheid van kan nemen en een aantal keukenapparaten die ik zelden gebruik en meer camera-tassen als ik eigenlijk zou moeten hebben. Maar misschien, als ik maar lang genoeg in mijn campertje rond rijd, groei ik uit tot eentje.

Jantina Scheltema wist tot voor enkele jaren niet eens dat je zelf ook een camper kon bouwen. Nu woont de Amelandse bruidsfotografe regelmatig in een, samen met haar man Marco

omgebouwde, Fiat Ducato en geeft zij op haar website jantinascheltema.nl *vanlifers* tips over het zelf bouwen van een camper. Ze heeft er zelfs een boek over geschreven: *Bouw je eigen camper*. Jantina zwerft het liefst door Noorwegen, maar woont soms ook in haar camper tijdens een fotoklus op het vasteland. Naast fotograferen en *camperen* wil zij vooral mensen inspireren om van de wereld te genieten.

© amelandfoto.nl

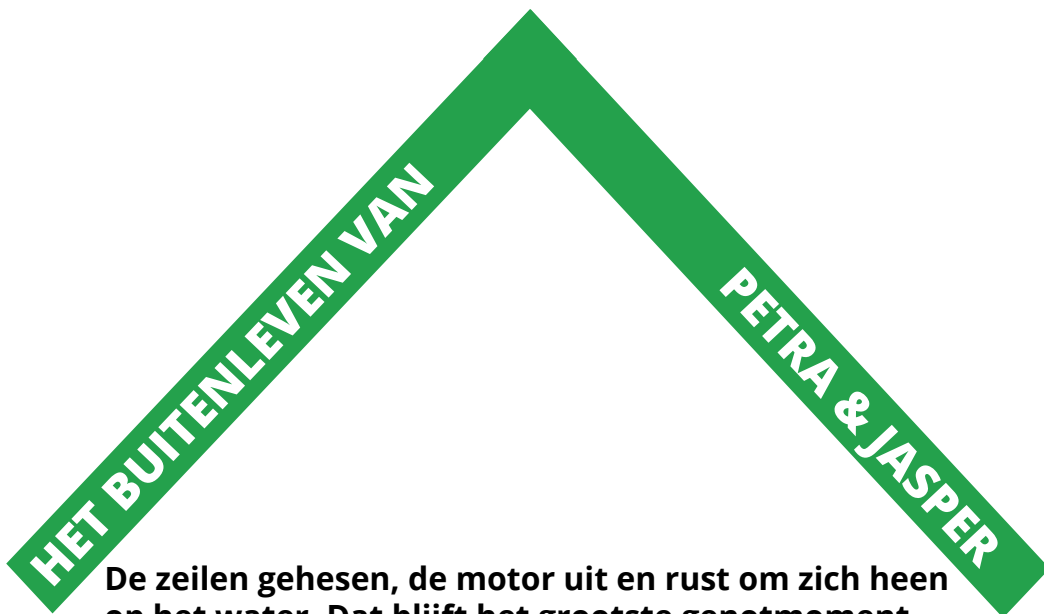

© amelandfoto.nl

© amelandfoto.nl

„BUITEN is het leven RUIMER en VRIJER”

De zeilen gehesen, de motor uit en rust om zich heen op het water. Dat blijft het grootste genotmoment voor Petra en Jasper Koppers. Ze kijken lange tijd uit naar het moment dat ze rond de wereld kunnen gaan varen en permanent op een zeilboot kunnen verblijven, totdat ze zichzelf afvragen: *waarom niet nu al wonen op een zeilboot?* Ze hakken de knoop door en wonen nu ruim een jaar op hun klassiek gelijnde tweemaster. Deels op het water, deels in de haven. „We wilden vrijer wonen, meer buiten zijn en genieten van het nu”, aldus beide zeilliefhebbers.

> Petra en Jasper waaien regelmatig even lekker uit op de dijk.

De haven van Lelystad is al aardig leeg. Het winterseizoen is begonnen en Petra en Jasper zijn druk in de weer met het binnenhalen van alle losse spullen op het dek en het met hoezen afdekken van de lieren, het houtendeel van het dek en de boegspriet. Ze vinden het klussen aan en op de boot heerlijk. Ook in de winter. „We zijn altijd al buitenmensen geweest. We zijn nog van de generatie die vroeger veel buiten speelde, hutten bouwde en ondersteboven in bomen hing. Toen we nog in een huis woonden gingen we elke dag wel even naar buiten, weer of geen weer en waar we ook woonden. Trouwens wij zeggen sowieso altijd al: *er bestaat geen slecht weer, wel slechte kleding*”, zegt Petra. „Veel klussen aan het schip zijn buiten, zoals houtwerk, poetsen en algemeen onderhoud. Meerdere klussen zijn wel temperatuur afhankelijk, lakken in vrieskou gaat het niet worden. Toch hebben we ook in de wintermaanden klussen buiten die dan prima uit te voeren zijn en sommige dagelijkse bezigheden gaan 365 dagen van het jaar door. Zoals de was. Deze moet naar het wasgebouw gebracht worden, later nog een keer terug voor de droger en uiteindelijk ophalen voor het vouwen en naar huis brengen. Op drukke wasdagen wordt er soms wel 3 keer heen en weer gelopen en elke wandeling duurt ongeveer 15 minuten. Als we willen douchen, water moeten halen, diesel moeten tanken of naar de auto

lopen, voor alles moeten we buiten zijn.”

Hun buitenomgeving is zojuist weer enigszins gewijzigd, want in de winter verkast het stel met hun zeilschip naar een andere plek in de haven, die voor hen nooit saai is. „In de zomer liggen we aan het einde van de steiger, dichtbij de in- en uitgang. Dus er varen dan veel zeilbootjes voorbij. Ons uitzicht

strekt tot ver over het IJsselmeer en we zien ook de grote schepen af en aanvaren. S' Avonds is er vaak heel mooi licht of een hele mooie zonsondergang. Als het donker is zien we veel lichtjes op en langs het IJsselmeer. Dat is vooral met volle maan een schitterend gezicht. In de winter liggen we verder de haven in,

meer beschut tegen koude wind en golven die vanaf het IJsselmeer de haven in rollen”, vertelt Jasper, die het zeilvirus met de paplepel kreeg ingegoten. „Tijdens mijn eerste zeiltocht zette mijn vader mij aan het roer. Ik bleek er gevoel voor te hebben en de zeilliefde was geboren. Het zeilen is vanaf dat moment altijd aanwezig geweest. Van les krijgen en geven naar racen in snelle open boten met vrienden en tochten op het IJsselmeer met mijn ouders tot aan kapitein zijn in Turkije.”

Al in het prille begin van hun relatie weet Jasper ook de zeilliefde aan Petra over te geven. „Een van onze eerste afspraken was op een zeilboot. Jasper had

„We zijn nog van de generatie die vroeger veel buiten speelde en hutten bouwde”

> Op Aditi is buiten altijd wel wat te doen.

> Het water is altijd dichtbij, de wasmachine niet.

> Ook voor water halen moet Jasper naar buiten.

> Genieten van de zon op Aditi.

het heel gezellig gemaakt en het was zeer knus. Onze eerste vakantie samen was een zeilvakantie op het IJsselmeer. Ik moest wel even leren niet in de golven te staren om niet misselijk te worden en moest leren lopen als het schip schuin ging, maar het was liefde op het eerste gezicht”, aldus de 38-jarige begeleidster in de verslavingszorg. „De rust, de ruimte, het spel met de elementen en het compleet afhankelijk zijn van deze elementen maken het voor ons zo bijzonder. Het grootste genotmoment is nog steeds als de zeilen gehesen zijn en de motor uitgaat. Elke keer weer blijft dat een moment van rust, tevredenheid en vrijheid.”

Al vanaf het eerste etentje aan boord samen vertelt Jasper over zijn droomleven. Hij wil niets liever dan de wereld rondvaren op een zeilboot. Petra is van nature avontuurlijk en is direct enthousiast. Ook zij ziet zich al wonen op luttele vierkante meters in de zilte zeelucht. „Om de wereld rond te kunnen varen vraagt tijd, kennis en geld, maar alles begint bij het schip en de bemanning. Na jaren dromen en vele gezellige avonden met gesprekken over hoe we het willen gaan doen, vroegen we onszelf af: *waarom niet nu al wonen op een zeilschip? Wat houdt ons tegen? Helemaal niets* was het antwoord. We wilden niet meer wachten. We wilden vrijer wonen, meer buiten zijn en genieten van het nu. Dan nog maar

„Het grootste genotmoment is nog steeds als de zeilen gehesen zijn”

niet op wereldreis. We kunnen ook kortere periodes gaan varen, als we maar alvast op het zeilschip gaan wonen. Zodra ons huis goed verkocht kon worden hebben we dat gedaan en hebben we een schip gekocht”, schetst Jasper in het kort de ommezwaai in hun leven. Ze vonden in een klassiek gelijnde tweemaster uit 1973 hun droomhuis. „Het schip moest voldoen aan de eis om ermee alle oceanen te kunnen varen, maar moest ook comfortabel genoeg zijn om er op te wonen. We hebben haar gevonden en zijn dan nu ook op onze plek. Als anderen vragen hoe wij het leven op een zeilschip ervaren, zeggen we dat het onze beste keuze ooit is geweest.”

Ze dopen hun nieuwe woning om tot Aditi en trekken er samen met hun Maine Coon-kat Djosy in. Aditi is niet zomaar een zeilschip, vertelt de 43-jarige Jasper, die zijn brood verdient als zeilinstructeur en webdesigner. „Wat haar bijzonder maakt is het bouw materiaal. Ze is gebouwd van Ferro-cement, een speciaal soort beton met daarin als versteviging een kooi van kippengaas. In de jaren 70 werd daar nog vrij veel mee gebouwd, maar is verdrongen door polyester. Het dek en de kajuit zijn van hout en het hele schip is zeer goed geïsoleerd wat zowel met warmte als kou erg prettig is.” Het zeilechtpaar is al snel gewend aan boord. „Het leven op een kleine oppervlakte is voor ons overzichtelijk en betekent

vrijheid, meer tijd voor leuke zaken en ruimer leven, ook al is de oppervlakte gekrompen tot zo'n 18m². Het grootste voordeel voor ons is de winning aan tijd. Alles aan boord kost minder tijd, waardoor we meer tijd over hebben. Tijd om te varen, om buiten te leven en volop te genieten. Een ander groot voordeel is de knusheid. Het is gewoon heel gezellig, zowel buiten als binnen. We raken elkaar nooit kwijt, geen Marco Polo voor ons aan boord!", lacht Petra.

Ontspullen is ook geen probleem voor Petra en Jasper. Het geeft hen veel rust. „In spullen zijn we zoveel verminderd dat we ons geen zorgen meer maken over wat we allemaal hebben, waar we het kwijt moeten en hoe we het moeten onderhouden. Wij hebben het schip te onderhouden en het beetje spullen dat we nog hebben, voornamelijk gereedschap, zeilaccessoires, inhoud kombuis, kleding en spullen voor Djosy, is altijd bijna binnen handbereik. We hoeven nooit meer trappen te lopen om iets te zoeken dat ergens op zolder ligt. We hoeven alleen een deksel van een vak of een klep open te maken om iets te vinden. En met schoonmaken zijn we ook snel. Voorheen kostte het ons best wel wat uren per week om het huis schoon te houden. Als we nu een grote schoonmaak binnen hebben, zijn we na 2 uur klaar en is alles gedaan, ook de ramen gelapt en alle hoeken en gaten uitgezogen en geïetst."

Is het dan alleen maar hosanna aan boord van de Koppers? Bijna, maar niet helemaal. „Er is

> Ook Djosy is dol op het bootleven.

bijvoorbeeld geen ruimte aan boord voor een wasmachine, daardoor zijn we afhankelijk van wasserettes. Dat is op zich geen probleem, maar met 15 kilo was over de steiger, door wind en regen heen is niet altijd even plezierig. Er is aan boord ruimte voor een douche, maar deze hebben we nog niet. Even makkelijk onder de douche springen is er dus niet bij. En het gebeurt ook weleens dat de kombuis even echt te klein aanvoelt. Tijdens het koken met meerdere benodigdheden moet er tussendoor afgewassen worden om de ruimte bruikbaar te houden. Als we daar niet op tijd mee zijn, loopt de planning in de soep. Het is maar goed dat we dan zo vrij wonen, ons taalgebruik is dan geen keurig ABN."

Gelukkig is buiten dan lekker dichtbij voor Petra en Jasper. Iets dat zij het hele jaar koesteren. „Op een zeilschip haal je heel makkelijk buiten naar binnen. Ook in de winter. Zet het dekluk en de luiken van de ingang open en buiten is binnen. Zodra we 's-ochtends wakker zijn zetten we eerst een aantal luiken open en stappen we naar buiten de kuip in. Even kijken wat voor weer het is. We halen gelijk een heerlijke frisse neus en kijken welke vogels er deze ochtend om ons heen dobberen. Buiten eten doe we vanaf het moment dat de temperaturen alweer wat aangenamer worden en het kan al in februari zijn dat we in de middag buiten lunchen. Buiten is het leven ruimer, vrijer en er is zoveel te zien. Elke dag een zonsondergang en een maanopkomst en vice versa, de lichten die vriendelijk zijn tot aan dreigende wolken met huilwinden. Het natuurschoon, de flora en fauna en de weerelementen, het is voor ons allemaal even geweldig en wij maken het veel

> Een frisse neus is snel gehaald aan boord.

MEER
FOTO'S
KLIK HIER

> Petra en Jasper zijn blij met hun woonplekje midden in de natuur.

WIL JE
ZIEN HOE PETRA,
JASPER EN DJOSY
BINNEN WONEN
OP ADITI?
Bekijk dan de
rondleiding op
hun website
Waternomaden.
KLIK HIER!

bewuster mee."

Het IJsselmeer en de haven zijn de achtertuin van Petra en Jasper en die kennen een rijk dierenleven. „Natuurlijk vooral veel watervogels, maar ook zoogdieren. Laatst kwam er nog een ijsvogel langs vliegen. Zo mooi, die ijsblauwe kleur met dat harde oranje en dat op nog geen meter afstand. We keken haar na en plots vlogen er nog twee ijsvogels langs ons heen, Wow! Onze dag kon niet meer stuk! Maar we genieten ook van alle ander vogels, zoals wilde eenden, kuifeenden, aalscholvers, futen, zilver- en grijze reigers, spreeuwen, kwikstaartjes, zwaluwen, de stern, meeuwen, lepelaars, zwanen, ganzen en meerkoeten. Op de steiger liep een keer een marter. Kwam gewoon voorbij! Vermoedelijk op zoek naar eieren onder de steiger. Er zijn ook muskusratten, die weleens naast de boot zwemmen. Op de kant zijn er andere huiskatten en op de dijk rondom lopen soms vossen en marters."

De rust en de vrijheid vinden de zeilbootbewoners het mooist aan het wonen op het water en ze zijn vooral verliefd op de herfst, winter en vroege lente. „Dan is het natuurlijk een stuk kouder, maar op het water en in de haven is het dan lekker rustig. Vooral het licht is in de winterperiode erg mooi. We leven midden in de natuur, prachtig!" Ook hun kat Djosy

**„We houden toch
meer van klein
binnen en ruim
buiten wonen”**

heeft het enorm naar haar zin op deze woonstek. Op hun website Waternomaden laat Petra hun omgeving ook regelmatig door de ogen van hun Maine Coon zien. „Wij denken dat ze het als een schitterend leven ervaart. Djosy wil altijd graag bij ons in de buurt

zijn. Als Jasper buiten aan het klussen is gaat ze naast hem op het dek liggen om mee te kijken. In onze thuishaven is ze heel vrij. Ze heeft wel altijd een tuigje om, maar in de wintermaanden mag ze vrij in de haven. Ze zit graag op het dek, dan kan ze alles in de gaten houden. Ze vangt vliegen, jaagt op zwaluwen en

volgt alle watervogels. In andere havens gaat ze aan de lijn op het dek. Als het rustig is nemen we haar mee aan de lijn en maken we een wandeling naar de dijk of naar het prachtige strandje hier. Even heerlijk uitwaaien, want je hebt hier altijd wel wind tegen."

Dagelijks genieten Petra, Jasper en Djosy van hun bootleven op Aditi, maar ook als ze geen zeilliefhebbers zouden zijn geweest hadden zij waarschijnlijk klein gewoond. „Dat denken wij wel. We hebben niet veel ruimte nodig. We hebben eerder ook al in een caravan en in een tent gewoond. Dit is ons altijd goed bevallen. Toch hebben we ons eens laten verleiden om een groter huis te kopen. Hoe fijn het huis en de ruimte ook was, we vonden het teveel. We houden toch meer van klein binnen en ruim buiten wonen."

GOEDE start van het nieuwe MOESTUINSEIZOEN

© Thomas Duiker (Dyremedia)

Kim Nelissen, alias

Moesmeisje, woont in een klein benedenappartement in hartje Utrecht. Moestuiniert in en om het huis met wat potten en een moestuinbak op poten, maar leeft zich pas echt uit in haar huurmoestuintje van 6,5 m² in de buurttuin. Met het verbouwen van 20 verschillende groenten bewijst Kim dat je geen enorme moestuin nodig hebt om je eigen verse groente op tafel te zetten. Gewoon een kwestie van goed plannen, zaaiafstanden niet te nauw nemen en slimme keuzes maken. Online is Kim bekend als Moesmeisje en blogt op haar website over haar moestuinavonturen, deelt zij lekkere recepten en geeft handige tips. En bij vragen en advies denkt zij graag mee. Je kunt haar daarvoor altijd [mailen](mailto:moesmeisje@protonmail.nl).

De winter is de ideale periode om je voor te bereiden op het volgende of misschien wel jouw eerste moestuinseizoen. En dat doe je met een moestuinplan. Het klinkt ingewikkelder dan het is. Ik ga het je stap voor stap uitleggen, zodat jij straks een mooi plan op papier hebt staan. Laat de voorpret maar beginnen!

Het eerste jaar dat ik mijn moestuintje had, deed ik maar wat. Ik had totaal geen planning gemaakt. En dat was te merken. Op het moment dat ik kolen wilde zaaien, was het allang te laat. Wist ik veel dat ik die dingen al ergens in mei moest zaaien. En bovendien stonden de aardappels nog op de plek waar ik die kolen wilde. Het jaar erop pakte ik het anders aan en maakte ik een heuse plattegrond van mijn moestuin met een planning erin.

Ik ga je helpen om er zelf ook eentje te maken. Het enige wat je hoeft te doen is deze 4 stappen volgen:

1. Welke groente?

Als je net zoals ik een mini-moestuintje hebt, moet je keuzes maken. Je kunt simpelweg niet alle groenten in je kleine moestuin verbouwen.

Kies groenten die:

- Je lekker vindt

Maak voordat je begint met je moestuinplan een lijstje van de groenten waar je dol op bent en die je vaak eet. Dat laatste kan natuurlijk wisselen per seizoen. Schrijf gewoon alles op wat in je opkomt. Later kun je selecteren.

- Je snel kunt oogsten

Groenten zoals radijs, rucola, raapsteel, pluksla en Aziatische mesclun (een slamix) kun je gemiddeld na 4 tot 6 weken al oogsten. Voordeel: daarna kun je weer een andere groente telen. Zo kun je op één plekje misschien wel 4 verschillende groentes telen.

- Klimmen

In steden doen ze het ook: de hoogte in bouwen. Superslim want het kost je minder ruimte. In de moestuin werkt dat precies zo. Sugarsnaps, peultjes of doperwten nemen weinig plek in. Ideaal voor in een kleine moestuin. Kijk ook naar de klimmende varianten

van andere groenten, zoals klimcourgettes.

- Weer aangroeien

Er zijn verschillende groenten die je kunt afknippen en daarna weer aangroeien. Als je snijbiet, pluksla, winterpostelein of raapsteel een paar centimeter boven de grond afknijpt, dan groeit het gewoon weer aan. Zo kun je echt maandenlang oogsten van dezelfde plant.

- Flink produceren

Sommige groenten nemen veel ruimte in beslag, maar dan heb je ook wat. Zo kun je van een courgetteplant soms wel 30-40 courgettes oogsten. Nog zulke enorme producers zijn de tomatenplant en de komkommerplant.

2. Welke groenten zet je naast elkaar?

Waarschijnlijk kun jij het ook niet even goed vinden met alle burens. Ook groenten hebben zo hun voorkeuren. Sommige groenten bloeien helemaal op in elkaars aanwezigheid, andere verpieteren juist naast elkaar. Dit heeft met verschillende dingen te maken.

Zo is het slim om groenten bij elkaar te zetten die dezelfde mestbehoefte hebben. Vandaar dat ik mijn kolen allemaal bij elkaar zet.

Het weghouden van plaagdieren speelt ook mee. Sommige planten weren ongedierte waar een buurman veel last van kan hebben. Zo houden uien bijvoorbeeld de wortelvlieg op afstand. Het is dus slim om deze twee groenten naast elkaar in de moestuin zetten. En dan is er nog de grootte/hogte van planten. Heb je een groente die houdt van zon, zet hem dan niet in de schaduw van een hoge/grote groente. Op internet vind je handige overzichten van deze combinatieteelt. Kijk eens op Zaikalender.com of Rauwdouwers.nl.

3. Zaai, plant- en oogsttijd

En nu is het tijd voor het echte uitzoekwerk: iedere groente in je moestuin heeft een eigen zaai-, oogst- en planttijd. En om het nog ingewikkelder te maken, is de ene groente een snelle Jelle en doet de andere groente alles op zijn dooie gemakje. Ik ken ondertussen van de meeste groenten al deze informatie uit mijn

> Mijn kolenveldje met boerenkool, spruiten en palmkool. Ze hebben allemaal veel mest nodig.

© Moesmeisje

hoofd. Maar er zijn ook handige hulpjes. Om je tijd en moeite te besparen heb ik voor jou een handige [zaai- en oogstkalender](#) gemaakt van de groenten die ik zelf verbouw. Hier lees je ook wat de zaaidiepte- en afstanden zijn en hoeveel mest elke groente nodig heeft.

Schrijf nu van elke groente die jij wilt telen van wanneer tot wanneer je deze kunt zaaien, uitplanten en oogsten. Ik schrijf uiteindelijk de maanden op waarin een groente een stuk grond bezet houdt. Sommige groenten, zoals spinazie en raapsteel kun je op meerdere momenten in het jaar zaaien. Zo kun je raapsteel en spinazie zowel in het voor- als najaar zaaien.

4. Puzzelen

En dan is het tijd voor de laatste stap. Het is echt even flink puzzelen zo'n plattegrond van je moestuin. Ik maak hem dus altijd eerst met potlood zodat ik het weer uit kan gummen. Het is vooral een kwestie van de eerste groente kiezen en vanuit daar je plattegrond steeds verder invullen, terwijl je let op welke groenten wel en niet naast elkaar mogen en wanneer het rijtje weer vrijkomt voor een volgende groente. Gelukkig kun je de plattegrond volgend jaar gewoon omdraaien en hem recyclen. Dat is beter voor de grond dan alles elke keer op dezelfde plek zetten. Dat put de grond te veel uit.

Wil je inspiratie opdoen?

[Download](#) dan gratis mijn moestuinplattegrond voor 2020. Veel plezier met het maken van jouw moestuinplan!

> Met mijn moestuinplan in de hand zet ik in maart plantenlabels in de grond en span ik daarna touwtjes.

© Moesmeisje

Gezond KOKKERELLEN met REGINA

De winter is net van start als ik dit artikel type. De eerste koude nachten hebben we al gehad. In deze periode ben ik dol op stoofpotjes, vooral uit mijn slowcooker. Alles in een pan aanzetten en als ik uit het werk kom dan is het eten klaar. Gemak dient de mens!

De *slowcooker* kent ook in ons land een opmars. Het is echt een super relaxt apparaat, letterlijk en figuurlijk. Je gerechten worden in 6 tot 8 uur heerlijk gaar gekookt, net als vroeger op de houtkachel of het petroleumstelletje van oma. Alleen de slowcooker kun je in principe ook onbeheerd laten koken. Uiteraard kun je dit gerecht ook gewoon in de pan op het vuur maken. Let er dan wel op dat je af en toe wel door de pan roert. De deur uitgaan is er op deze manier dan ook niet bij.

Ik maak graag pindakip in mijn slowcooker. Super makkelijk om te maken en vooral erg lekker. Wanneer je het gerecht met 100% pindakaas maakt dan is het nog wat gezonder ook. Deze pindakaas heeft geen toegevoegd suiker en zout en is door het Voedingscentrum dan ook opgenomen in de Schijf van Vijf. Pindakaas bevat vooral goede vetten voor ons lichaam. De verwerkte ongezoeten noten bevatten veel onverzadigd vet, waardoor het LDL-cholesterol wordt verlaagd en de kans op hartziekten afneemt.

Dus het is echt lekker genieten van dit recept!

Voeding is een rode draad in het leven van **Regina Frakking**. Zij is een ervaren kok en geeft les in het MBO aan koks in spé. Tevens is zij gediplomeerd gewichtsconsulente en helpt zij met haar bedrijf Afvallen Huizen mensen aan een gezonde leefstijl door samen goed te kijken naar het voedingspatroon en met kleine veranderingen een groot resultaat te halen.

> De slowcooker is ideaal voor winterse stoofpotjes als de pindakip.

© Crock-Pot

BENODIGDE INGREDIËNTEN

(VOOR 4 PERSONEN)

Kippendijen	750	gram
Uien, gesnipperd	2	stuks
Pindakaas	6	eetlepels
Zoete chilisaus	4	eetlepels
Kokosmelk	200	ml
Rode currypasta	2	eetlepels
Ketjap	3	eetlepels
Sesamolie	1	eetlepel
Knoflook	3	teentjes
Zout		
Peper		

PINDAKIP

met rijst en wokgroenten

Wanneer je in het bezit bent van een slowcooker dan is het heel makkelijk. Meng alle ingrediënten met elkaar in de slowcooker en zet het 4 uur op *low*. Na 4 uur valt de kip al helemaal uit elkaar en heeft de saus een prima dikte.

Heb je geen slowcooker dan snij je de kippendijen in kleine stukjes. Braad deze aan in een pan tot deze mooie bruin is.

Voeg gesnipperde ui, knoflook en currypasta toe. Bak even kort mee en voeg de overige ingrediënten toe. Breng aan de kook en zet het vuur daarna laag en laat langzaam doorgaren. Breng op smaak met zout en peper.

Serveer de pindakip met rijst, zoetzure komkommer en lekkere gewokte groenten.

Smakelijk eten alvast.

> Pindakaas 100% kent veel goede vetten.

WERKWIJZE & TIPS

© Steve Buissinne

Waarschijnlijk kent iedereen de paardenbloem wel, maar weet je ook dat het een ontzettende gezonde plant is? Mijn kruidenjuf zegt dat je met één blad per dag je lever kan ondersteunen en je lichaam een handje kan helpen. *Bitter in de mond maakt het hart gezond.* Het blad kan veel verschillende vormen aannemen, soms is het bijna rond, maar het kan ook diep ingesneden zijn. Er zijn meer dan 250 ondersoorten van de paardenbloem.

Oogsten

Oogst het blad voordat de plant in bloei komt, dan is het blad het lekkerste. De verse bloemen pluk je aan het begin van de dag, als ze open zijn en het ochtenddauw opgedroogd is. De wortel oogst je in de herfst voor paardenbloemwortel-koffie en in de lente als medicijn voor je lever.

Blad: De jonge verse bladeren zijn lekker in de salade. Ze worden milder van smaak als je ze fijngesneden een uurtje met zout of in koud water laat trekken. Fijngehakt kun je de bladeren als spinazie gebruiken. Ze zijn, door de bittere smaak, ook lekker in de pesto! En je kunt ze stoven of wokken als andijvie.

Molsla wordt in het voorjaar op verschillende markten in Europa verkocht. Dit zijn paardenbloembladeren die zijn gebleekt. Dit kun je ook zelf doen: zet een dichte pot over een paardenbloem (de bladeren moeten dan niet vochtig zijn, dan gaat het schimmelen). De paardenbloem groeit door, maar door het gebrek aan licht bleek je de blaadjes, zodat ze lang niet zo bitter smaken als de andere bladeren.

Bloemen: De bloemen kun je van maart tot september gebruiken om gelei, siroop of wijn mee te maken, je kunt ze aan groentes toevoegen of er thee van zetten. Ik maak er noten/dadel/bloemen-balletjes van, verwerk ze in tapenade, in armeluishoning of in bier.

Bloemknoppen: Van de bloemknoppen kun je chutney maken, als kappertjes inmaken, of als groente bakken. Ook als decoratie te gebruiken of

PLANTEN OM OP TE VRETEN!

© Marin Leus

© Marin Leus

voor salades en desserts.

Gezondheid

5x zoveel eiwit, 8x zoveel vitamine C, 2x zoveel kalium, magnesium en fosfor als kropsla. In het blad zit zelfs een hogere vitamine A gehalte dan in wortelen!

Geneeskraft

Paardenbloem wordt al lang gebruikt als geneesmiddel. Het zit zelfs in de Latijnse naam *Taraxacum Officinale* verwerkt. *Taraxacum* komt van het Oudgriekse *taraxa* (darmstoornis) en *akon* (geneesmiddel). *Taraxacum* betekent dus geneesmiddel tegen darmkwalen.

Officinale betekent in

gebruik in de apotheek oftewel geneeskrachtig. De hele plant inclusief de wortel is urinedrijvend, daarom noemen ze 'm ook wel *wet-a-bed* of *pissenlit*. Hij wordt ook wel *pissebloem* genoemd, omdat hij goed werkt tegen blaasontsteking. Paardenbloem werkt tevens ondersteunend bij leverklachten, jicht en reumatische ziekten. Het is een bloed reinigend middel, helpt bij spijsverteringsklachten en werkt als mild afvoerend middel. Het melkachtige sap uit de stengel kan worden ingezet tegen wratten.

In de moestuin

Gooi je gewiede paardenbloemen niet weg. Schenk er een liter kokend water overheen en laat dat een uurtje trekken en afkoelen. Je hebt dan een uitstekende plantenmest, die ontzettend veel

mineralen bevat.

Rubber

In de jaren dertig van de vorige eeuw gebruikte men in de Sovjet-Unie het latexachtige sap in paardenbloemen om rubber te maken. Er werden enorme landerijen en speciale machines voor de paardenbloemteelt ontwikkeld en tijdens WOII voorzag deze in 30 procent van de rubberbehoefte van het land.

Overig

- De wortels geven een bruine verfstof
- Paardenbloem heeft een holle stengel daardoor kun je er een blaaspijpje voor bellenblaas van maken.
- Ook kun je de hele plant gebruiken als je een hobby-bierbrouwer bent. Zo heeft het biermerk Nevel een lekker biertje op de markt waarin de paardenbloem verwerkt zit.
- Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden paardenbloembladeren als voedsel aanbevolen
- De paardenbloem haalt met de diepe penwortel mineralen en vocht naar boven uit de diepere lagen. Zo ontstaan veel wortelgangen waar regenwormen dankbaar gebruik van maken. Er ontstaat een uitgebreid netwerk van schimmels dat voor voedsel zorgt, en water en lucht kunnen beter in de grond doordringen. Ook de wortels van planten in de buurt maken gebruik van die gangen. (Bron: *Permacultuur magazine* nr. 10)

Wilde pesto

Voor de wilde pesto kun je verschillende soorten planten gebruiken. Bijvoorbeeld: look zonder look, daslook, brandnetels, hondsdrif, paardenbloemblad, zevenblad, duizendblad, kaasjeskruid, vogelmuur en weegbree.

Ingrediënten:

100 gram wilde planten, fijngehakt
100 gram biologische Parmezaan (of een paar eetlepels edel gist voor veganvariant)
80 gram noten/zaden (bijv. zonnebloempitten, hazelnoten, cashewnoten of pijnboompitten), fijngehakt
beetje citroen
veel goede olijfolie
½ teen knoflook
vrij veel zout
peper naar smaak

Doe alle ingrediënten bij elkaar in een keukenmachine of vijzel. Proef hoe je de pesto vind en voeg naar smaak/ structuur meer olie, knoflook (1/2 teentje meer), zout/ peper, citroen toe. Je kunt eventueel ook zongedroogde tomaten of olijven toevoegen voor wat extra smaak.

In 2009 drinkte Marin Leus nog cola, eet knakworstjes en laat lampen aan als ze weggaat. Als zij een jaar later begint te lezen over natuurlijk leven trekt zij naar eigen zeggen haar kop uit het zand. Sindsdien zoekt zij naar een groen leven. Het liefst donkergroen. Ze woont en werkt op biologische boerderijen en verblijft een blauwe maandag in een yurt en een camperbusje. Hoewel Marin nog zoekende is weet zij een ding zeker: wildplukken is haar passie. Ze volgt een permacultuur- en geneeskrachtige kruidenopleiding en biedt nu door het hele land wildplukwandelingen aan. Elk kwartaal schrijft zij voor Klein Wonen Magazine over planten om op te vreten en over haar groene avonturen blogt zij op haar gelijknamige website.

SOCIAL SMALL TALK

Bewoners van kleine woningen laten net als ieder ander graag hun belevenissen zien via social media. Klein Wonen Magazine volgt hen met plezier en verzamelt ieder kwartaal een aantal leuke, interessante of mooie *posts* van over de hele wereld.

Naar eigen zeggen is hun tiny house nog lang niet klaar, maar het weerhield *thehumbleblueberry* er niet van om hun verjaardagsfotos er te maken. Ooit was het een dagdroom, maar nu leven we als tiny housers. Ook al is het nog steeds een beetje een zootje en moet er nog veel gebeuren, het is helemaal ons!

Always blue skies ahead. Dat geldt zeker voor *buslifer elpenjaus*. Blauwer dan dit plaatje wordt het waarschijnlijk niet. Ontbijt met dit uitzicht zorgt voor een hele goede morgen. drukt *elpenjaus* zich nog onderkoeld uit.

Perfekte knusheid. Zo omschrijft *honeycrisp_cottage* een van haar favoriete chill-plekjes in haar huisje. Wij begrijpen dat wel bij het zien van de begeleidende foto. Wij zouden er zo naast willen kruipen!

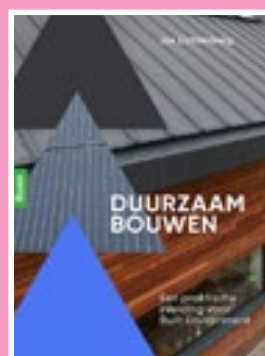
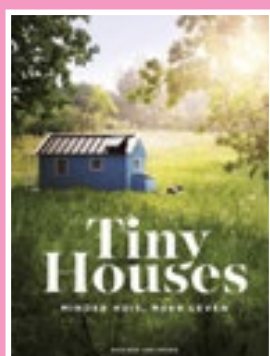
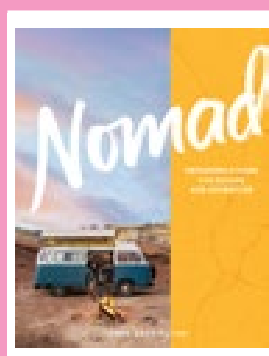
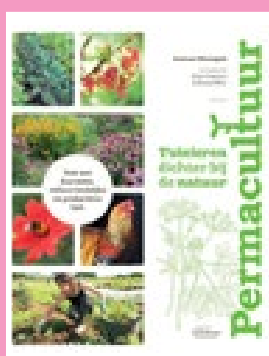
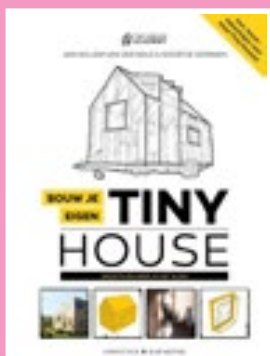
We hebben een trap! Het geeft *grinsandgrace.at.home* een heerlijk gevoel. Vooral omdat de trap is gemaakt van door haar man gezaagde planken van een zelfgekapte boom. Deze lagen al anderhalf jaar op een bestemming te wachten. Een blij ei wordt zij er dan ook van, want een van haar goede voornemens voor 2020 is om zoveel mogelijk materiaal her te gebruiken voor hun *tiny house*.

nicolettenotes verliet enkele jaren geleden het ouderlijk huis om te gaan studeren, maar voelde zich eigenlijk nergens meer echt thuis. Daar kwam vorig jaar verandering in. Ze woont nu in een heerlijk *tiny house*. Vanaf haar loft geniet ze met volle teugen van haar huisje en een lekker geurend kopje koffie. *Ik ben voor altijd dankbaar dat ik dag in dag uit wakker mag worden met dit uitzicht. Mijn droom is uitgekomen!*

MEER LEZEN OVER KLEIN WONEN?

Kijk in onze webshop voor mooie boeken

WEBSHOP

OFF-GRID - TINY THINGS - BOEKEN

Neem eens een kijkje. [KLIK HIER](#)

LEES

KLEIN WONEN MAGAZINE

DIGITAAL ÉN ONLINE

Lees ook een selectie van onze verhalen op je laptop, tablet of mobiel via onze veel bezochte website

NEEM SNEL
EEN KIJKJE!

www.kleinwonenmagazine.nl